

Nova gozdna cesta na Jalóvici v Sloveniji, ki jo gradijo mladinske delovne brigade.

Eisenhower o vojni sili Zed. držav in o možnostih vojne

Predsednik Truman zagotovil Grčiji in Turčiji nadaljnjo varstvo. — Bivši šef generalnega štaba pričakuje le nadaljevanje "mrzle vojne"

Prošli ponedeljek je poročal predsednik Truman skupni kongresni zbornici o položaju v Sredozemlju, posebno v Grčiji in Turčiji, in razlagal, da je pomoč te dežele njima še potrebna. Prej njima dovoljeni denar je pošel in treba bo novih dajatev, ako so Zed. države za zajezitev komunizma kakor so bile v času dovolitve prvih 400 do 500 milijonov v ta namen v Grčiji in v Turčiji.

Grška armada naša filijalka
Se predno je istega dne predsednik Truman imel svoj govor, je državni departament sporočil, da so poveljstvo nad grško rojalistično armado prevzeli ameriški častniki z maj. gen. Jamesom A. Van Fleetom na čelu.

Tako postaja Grčija bolj in bolj podložnica Zed. držav. V diplomaciji je izgubila vso samostojnost, izgublja jo v svoji notranji politiki in izgubila je kontrolo nad armado.

Nihče zadovoljen
V začetku so oteži grški monarhisti mislili, da jim bo Amerika dajala le denar in material, a v grško notranjo in vnašajo politiko pa se ne bo umesavala. Tako se je nekaj časa tudi zdelo. Ko pa so se ameriški poveljniki na Grskem — vojaški in ekonomski — tega stanja naveličali, so začeli oni ukazovati kdo naj bo minister in kdo ne in kako naj se suka rojalistična armada v vojni proti gerilecem. In kdo in kako naj popravlja ali gradi nove ceste, kako preurediti pristanišča itd. Teka kraljevi ministri prej niso bili vajeni. Pred ameriško intervencijo so oni prepehali, sedaj pa jim tuja sila ukazuje kaj naj počno, kdaj in kako.

Vzrok je, ker hoče ameriška vlada z gerilci pomesti in se prisloniti k mejam Jugoslavije, Bolgarije in Albanije. Da-li ima kdo v naši vladi tajen namen potem udariti v te dežele z našo oboroženo silo, ni znano. Saj uradno ne. Ve pa se, da jih je veliko, ki pravijo, seveda, le udarimo, enkrat bo treba stopiti čez, torej čemu ne sedaj, ali saj čimprej?!

Kritike glede Turčije
Chicago Tribune z dne 16. feb. ima k tej politiki poročilo iz Ankare, katero pravi, da je moderna vojna mašinerija, ki jo pošiljamo Turčiji toliko kakor vrže na proč. Turki nimajo ne izvežbanih mehanikov, ne smisla za naše vrste bojne stroje, zato bodo tanki ostali kje v blatu, letala pa v kakih puščavah.

Turčija nima ne modernih cest, ne modernega železniškega omrežja in njeno vojaštvo je staromodno, brez ambicij za kaj novega.
A vlic temu, ameriška pomoč Turčiji bo nadaljevana, kajti kdo ve, morda pa bodo naše čete prišle tja ter rabile to moderno bojno opremo. Na podlagi Trumanove protisovjetske doktrine se kaj takega prav lahko dogodi.

VNANJA POLITIKA SEDANJE VLADE NAJREAKCIONARNEJŠA V ZGODOVINI

Zed. države so podpirale že mnogo reakcionarnih režimov in v latinski Ameriki so zadušile že marsikatero revolucijo.

Toda še nobena zvezna administracija ni vodila tako nazadnjaške vnanje politike kot jo vodi po vsem svetu Trumanova administracija.

Henry Wallace ji na svojih shodih upravičeno očita, da podpira kralje, koruptne vlade in najrčnejšo reakcijo vsepovsod.

Grška vlada je ena najbolj gnilih na svetu. O kaki demokraciji pod njo ni govora. Padla bi že davno, oziroma bi niti nastati ne mogla, če bi Churchill ne poslal na Grško angleške armade, dal pomoč rojalistom in pripeljal iz Anglije ubežnega grškega kralja nazaj. Potem ko Anglija tega bremena vsled svojih šibkih financ ni več zmogla, smo ga prevzeli mi in potrošili v Grčiji že okrog pol milijarde denarja naših davkoplačevalcev, da vzdržujemo grško dinastijo ter njeno koruptno kliko.

Našemu državnemu departamentu je dobro znano, da to, kar vzdržujemo v Grčiji, ni demokratično. Ampak že odvzame pomoč rojalistom, bi postala Grčija levičarska—torej bi prišla v sovjetsko sfero—to pa se mora zaradi ameriških interesov v Sredozemlju preprečiti za vsako ceno.

Enako politiko vodi naša vlada na Kitajskem. Sto in sto milijonov je že potrošila v podpiranju diktatorja Čiang Kaišeka, o katerem niti še tako reakcionaren ameriški tasninar ne bi hotel trditi, da je "demokrat".

Ampak je proti "komunistom" in to zadostuje, da je uradni Washington na njegovi strani. Oblastnike v našem glavnem mestu togoti le, ker Čiang Kaišek vzlic ogromni ameriški podpori ne more poraziti kitajske komunistične armade. Zalagamo ga z orožjem, pošiljamo mu živila, zalagamo ga s stroji, "posojujemo" mu dolarje a svojih obljub, da bo pomel s komunisti, ne more pa ne more izpolniti. V tem oziru mu gre že celo veliko slabše kot pa grškim rojalistom.

V arabskih deželah je naša vlada na uslugo despotom in njihovim fevdalcem, ki vladajo tiransko in ljudstvo pa izkoriščajo do skrajnosti in ga drže v nevednosti in v bedi. Flirtanje ameriške vlade s potentati v Sredozemlju je zaradi oljnih bogastev, ki prehajajo ali pa so že prišla v last ameriških petrolejskih kraljev.

Zaradi te politike se je naša vlada odločila dobiti Italijo v svoje področje, in pa Francijo. Vladi obeh teh dežel sta se navezali na ameriško in obe sta za svoj obstoj odvisne od ameriške politične in ekonomske pomoči.

Drew Pearson je nedavno v radiu razkril, da se je de Gasperijsva vlada obrnila na ameriško vlado z nujnim apelom za naboje in puške, ker se boji civilne vojne. To se pravi, da se boji svojega lastnega ljudstva. Volitve v italijanski parlament so blizu. Če zmaga socialistična-komunistična koalicija, ali se bo "demokratična" de Gasperijsva vlada umaknila?

Po vseh znamenjih sodeči misli ostati kjer je in večino pa ustrahovati z orožjem. In zanaša se, na podlagi Trumanove "doktrine", na ameriško pomoč, kot jo je dobila grška vlada.

Da — med sedanjo politiko ameriške vlade in med politiko, ki jo je vodil pokojni Roosevelt, je razlika kot noč pa dan.

Čikaški dnevnik nazadujejo

Ozkar je nastala stavka stavcev pri čikaških angleških dnevnikih, so vsi zelo nazadovali v cirkulaciji. Chicago Tribune ima

skoro sto tisoč izvodov manj sklade na dan kot prej. En dnevnik, namreč Marshall Fieldov "Chicago Sun" pa je prenehal, oziroma se združil z dnevnikom "Chicago Time".

Zidje se nad ameriško in še bolj nad angleško vlado zelo razočarali

V New Yorku, v Chicagu in v drugih mestih v tej deželi z velikim številom židovskega prebivalstva so se minule dni vršili veliki protestni shodi ne samo proti Angliji ampak tudi proti Trumanovi politiki.

Ob enem kolektajo milijone dolarjev v pomoč Židom v Palestini in radi bi jim poslali iz Amerike orožja, da bi se branili pred Arabci, ki postajajo vedno bolj nasilni. Toda ameriška vlada Židom ne dovoli pošiljati municije, dočim jo arabske dežele dobe, če imajo denar, ker vojna naročila izvršujejo njihove postavne vlade.

Židom v Palestini torej ameriški Zidje ne morejo pomagati drugače kot z utihotapljanjem municije. A le malo jo dospe na zaželjeno mesto. Večinoma jo naše oblasti zaplenjo še predno ladje odidejo iz ameriških pristanišč.

Kako neki se bo razvil ta zelo resen spor v Sredozemlju? Združeni narodi so z veliko večino glasov sklenili, da naj se Palestino razdeli v židovsko in v separatno arabsko državo. Jeruzalem pa naj pride pod mednarodno kontrolo, nekaj sličnega na primer kot Trst.

Vlade arabskih dežel so izjavile, da v to ne bodo pristale in nekateri arabski ministri so zapretili z vojno.

Vojna v Palestini je sicer že dolgo v teku, saj zavratne sorte, v kateri padajo Židje, Arabci in angleški vojaki.

Anglija pravi, da bo svoje čete poklicala iz Palestine v aprilu ali najpozneje v maju.

Istčasno se ima izvršiti razdelitev in če bi Arabci ostali pri svojih pretjajah, bi naval arabskih bojevnikov na Žide, kar bi pomenilo masno pokolje. Za razdelitev Palestine v dve državi so bile na konferencah Združenih narodov posebno Zedinjene države in podpirala jih je Sovj. unija.

Sedaj pa je za Trumanu in za državnega tajnika Marshalla vprašanje, ali naj ostanemo pri svoji besedi in pošljemo v Palestino po odhodu Angležev svojo armado, ali pa ves ta problem vržemo v koš. Sicer bi lahko povabili Rusijo v Palestino, toda njenih čet nečejo ne Zed. države ne Velika Britanija v Palestino za nobeno ceno.

Zares zamotan položaj. Radi bi si ohranili prijateljstvo ameriških Židov in še bolj pa prijateljstvo Arabcev. Kajti oljna polja so v njihovih puščavah.

Američani v Moskvi izgubili na rubljih

Ko je sovjetska vlada odklicala rublje in dala za vsakih deset prejšnjih le nekaj novih, so izgubili nameščenci v ameriškem poslanstvu in drugi Američani v Moskvi pri tej izmenjavi \$70,000. Poslanstvo je pri sovjetski vladi protestiralo, morda v veri, da jim bo ta razlika povrnjena. Sovjetsko vnanje ministrstvo je protest odbilo.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Nova Poljska ima postavlo, ki določa, da so le civilne poroke veljavne. Vsakdo se zaeno lahko poroči tudi cerkveno. S to postavlo se cerkvi jemlje privilegij, ki ga je doslej neprekidno imela. Krsti in poroke so bile njen monopol. V novi Poljski je dovoljena tudi razporka — prvič v tisočletni zgodovini poljskega naroda.

Hierarhija na Poljskem je proti civilni poroki in razporkam je napovedala vojno, ki bo vladi prizadela mnogo neprilik. Orožje duhovščine je prižnica in zagrizeno sovražijo vsakega, ki ga jim cerkev označi za bogotajca ali za sovražnika edine zveličavne katoliške cerkve. Novo Poljsko bo vzelo leta in leta, predno bo mogla posebno kmečko ljudstvo izobraziti toliko, da ne bo zatelebano v vraže in se izkopaljo iz verskega bigotstva.

Jugoslavija je dobila od Italije za vojno odškodnino dvanajst milijonov dolarjev in pet pomonih ladij. Toliko vojnih ladij ni še nikoli imela. Sicer pa so v sedanjih dobi male vojne mornarice le za parado. Celotna angleška je zasenčena.

Rusija je vrnila v Romunijo 38,000 vojnih ujetnikov, Madžarski pa je znižala vojno odškodnino. Nemški vojni ujetniki pa so še v Rusiji. Pravijo, da jih je okrog tri sto tisoč, nekateri pa menijo, da jih je približno milijon. Tudi v Franciji so nemški vojni ujetniki še na prisilnem delu in tudi Anglija jih ima še nekaj tisoč. V Zed. državi se časopisje zelo zgraža nad postopanjem omenjenih dežel in zahteva od vlade, naj izposluje osvoboditev nemških vojnih ujetnikov iz suženjstva. Po dveh letih poraza Nemčije se res čudno sliši, da se nemški vojni

ujetniki še vedno ne smejo vrniti k svojem v rajh. Ampak pomilovati Nemčijo tudi ni na mestu, ako se pomisli, da je zaslužnjila vso Evropo in s sužnji v nemski industriji in na poljih okrutno postopala. In če bi Nemčija zmogla, bi držala cele narode v suženjstvu ne samo dve leti po vojni temveč zmirom. V njenem suženjstvu bi marsikateri narod iztrebila, n. pr. Slovence, Poljake in Ukrajince. Ker so ta ljudstva pod nemško okupacijo silno trpela, ne morejo gojiti do Nemcev takih simpatij kot jih Zed. države.

Grški gerilci imajo tudi to-pove. Kakih šeststo gerilcev je prišlo blizu Soluna in ga obstreljevalo. Grško vlado je to silno presenetilo. Trdila je, da je Solun varen, kajti gerilci so bili pregnani iz bližnjih krajev, kjer so sedaj nastanjene v varovanje mesta rojalistične čete. Pa se dogodi topovski napad in prebivalstvo Soluna se čudi in beži kam na varno. Rojalistični vojniki so se vsled topovskih strellov zbudili, se opogumili in izvršili protinapad. Ker so bili v premoči, se jim je posrečilo sto gerilcev ujeti. Poročevalec radio omrežja CBS je dne 13. feb. pravil iz Aten, da so ujete gerilce vodili po solunskih ulicah, kjer jih je ljudstvo zasramovalo in bi jih linčalo, če jih ne bi varovalo vojaštvo. Tudi ameriškim vojskarnim izvedencem na Grškem je neprijetno radi tega incidenta. Obetali so gerilce poraziti in sedaj ne bi smelo biti po njihovem prerokovanju že nikogar več na grških tleh. Pa se dogodi kakor strela z jasnega napad na Solun!

Ameriška pomoč Grčiji v potrebnih je tako velika, da napolnjujejo z nje celi skladišča in potem pozabijo nanje. AP je nedavno poročala iz Aten, da so našli spet eno skladišče, ki je bilo napolnjeno še v času (Nadaljevanje na 5. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Naš zvesti prijatelj Proletarca Felix Strumbelj v Clevelandu je poslal \$131 v tiskovni sklad. To vsoto so prispevali posamezniki in pa Pečlarski klub. Imena ter vsote so v izkazu v tej številki.

Klub št. 118, Strabane, Pa., je prispeval \$50.

John Spillar iz St. Louisa, Mo., ima običaj, da ob priliki sej gl. odbora zbere kak znesek v upravni sklad in tako je storil tudi koncem minulega tedna. Nabralo se je okrog \$50. Imena teh prispevalcev bodo v prihodnji številki.

Včasih se delo vršil skupno s Spillerjem Edward Tamsch iz Walsenburga. Na zadnji konvenciji pa ni v gl. odbor več kandidiral. Vabimo ga, naj se včasih oglasi v Proletarcu z dopisom.

V soboto 28. februarja bo v SDC letni zbor delničarjev Jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva. Ta slovenska združena ustanova beleži lep napredek.

V petek 13. februarja sta v dvorani SNPJ predavala o Jugoslaviji pisateljica Marie Seton in Donald L. Hesson. Rekla sta, da sta po sedanji Jugoslaviji smela povsod potovati in govoriti z ljudmi kar sta hotela. Podala sta s poljudnimi besedami o Jugoslaviji pravično sliko, ne pa jo grdila, kot to delajo nekateri bivši ameriški diplomati, ki so bili v Jugoslaviji. Zamerila se jim je, ker je dala slovo kapitalizmu.

Po predavanju je bila kolekta za SANS, ki je prinesla znaten znesek.

Menda ni potrebno znova poudarjati, da nas je draginja, ki je nastala v vseh tiskarnah, zelo prizadela in bo treba letos veliko napora, če hočemo Proletarca obvarovati.

Treba bo več novih naročnikov in tudi za tiskovni sklad se bomo morali bolj požuriti. Iz zadnjega izkaza in iz tega v tej številki je razvidno, da imamo veliko podpornikov, a predno bomo mogli poravnati dolg, se bo moralo sedanjim pridruživati več sto drugih čitate-ljev. Obrnili se bomo nanje s pismi in jim pojasnili naš položaj. Od njih pa se nadejamo, da bo vsakdo pomagal po svoji moči, pa bo namen dosežen, kot še vselej, kadar smo bili v stiski.

V ameriški ekonomiji nastaja resen nemir

Spekulanti na žitnih in drugih živilskih borzah so milijone pospravili, drugi pa so jih izgubili. Take kupčije se vrše med ljudmi, ki žita sploh poznajo ne. Drže vidijo samo na slikah, ako jim je sploh za "ake slike".
Nekaj vladnih ljudi — najozbiljših predsednikovih znancev, je na žitni borzi obogatelo, dasi ga je to spravilo v zadrego. Republikanci bodo to poglavje v volinemu boju obrali do kosti s trditvijo, da le predsednikovi intimni prijatelji so v naprej vedeli za vladna naročila, segajoča v milijone dolarjev, pa so žito na borzi kupili, ga podražili ter obrali strica. Sama za lepe zneske. Take kupčije so legalne, kajti mi smo za borzijanstvo in denar naj naredi tisti ki je bolj pretkan kakor drugi. A v volil-

ni kampanji se dajo take stvari imenitno izrabiti.
Valed javnega oglašanja, kdo izmed vladnih ljudi je spekuliral na živilskih trgih, z vednostjo, koliko bo vlada spet kupila tega in onega Franciji, Italiji, Grčiji in Avstriji v pomoč, je v spekulacijskih centrih nastala nekaka mala "panika" in cene so padle. Posebno žitu. Mnogi borzijani so se zbal "slabe publicitete" in prodali svoje "žito", ki ga niti videli niso. Ni prijetno, ako je človek senator, služabnik ljudstva, pa se skupno z ženo trudita kako si "prisluziti" par sto tisoč dolarjev v enem tednu brez vsakega dela!
Padle so cene tudi živini, mesninam, mlečnim izdelkom itd. Iz površnih podatkov je razvidno,

da so šle cene nekaterim potrebinam navzdol v sredi februarja kakih pet do osem odstotkov.
Ali to pomeni, da smo na pragu "recesije"? To bo namreč beseda v nadomestilo za besedi "kriza" in "panika", kot smo dobili v nadomestilo za označbo "kapitalizem" novo znamko za sedanji gospodarski sistem — "free enterprise".
Bankirji na Wall Streetu tomlačijo, da je nizež cen "zdrav pojav" in ne smatrajo, da se pomikamo v kako tako katastrofo v kakršno smo zagazili l. 1929. A kako se bo vse to v resnici razvijalo, tega si niti oni ne upajo prerokovati, čeprav je vse ameriško in pravzaprav sedaj vse svetovno gospodarsko omre-

žje v njihovih rokah.
Simptomi nove krize so slični kakor po prvi svetovni vojni. Najprvo je nastala v Evropi. Enako sedaj. Francija jo ima in Anglija, ne pa brezposelnosti in to je sedaj edina razlika.
Sir Stafford Cripps, ki je "ekonomski car" v angleški delavski vladi, je Anglijo in ostali svet posvaril, da mu preti nov gospodarski polom. V resnici je že v njemu. Ozdravlja se ga umetno z ameriškiimi dajtavami, z Marshallovim načrtom itd. In baš to umetno gojenje dihanje v pljučah starega reda je tisto, kar skrbi mednarodne finančnike na Wall Streetu, vlado v Washingtonu, v Franciji, v Rimu itd. z izjemo vlad, ki so v takozvani sovjetski sferi.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do poldneva popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Kaj je z obljubo, da bo Anglija postala socialistična "v našem času"?

Ko je delavska stranka izstopila iz Churchillove koalicije in pričela volilni boj, so njeni govorniki zagotavljali masi, da če dobe v parlamentu večino, bo Anglija postala socialistična v sedanji dobi ("in our time") ne šele kdaj dolgo pozneje.

Zagotavljali so volilcem, ki so bili torijev in koalicijske vlade do grla siti, da bo delavska vlada zagrabila trdnjave kapitalizma v Angliji —banke, premogovniško industrijo, železnice, jeklarne, elektrarne in druge velike industrije.

In res — delavska stranka je dobila presenetljivo veliko večino in s tem mandat, da izvede "socialism in our time."

Prevzela je najprvo premogovnike. Premogovniška industrija v Angliji je bila že dolgo bolna, dasi je ena glavnih in deželi. Premogarji so bili slabo plačani in delati so morali vsled slabe, starinske opreme napornejše kot n. pr. ameriški premogarji in ob enem manj producirali kakor naši. Lastniki se niso trudili za drugega kot za čimvišje profite. Ker so rudarji bolj in bolj zahtevali podržavljenje premogovnikov in je to zahtevalo vzel delavska stranka za eno glavnih točk v svojem programu, so lastniki rove še bolj zanemarili, češ, država jih bo morala v tem ali pa še slabšem stanju prevzeti prej ali slej in jih nam plačala. Tako se je tudi zgodilo. Dobil so zanje jamčene vladne bonde in jamčene obresti. Premogarji sedaj delajo "za državo", torej "zase", toda kar napravijo dobička, ne gre njim, ne državi temveč prejšnjim lastnikom za obresti in za odplačevanje bondev.

Pred meseci je delavska vlada vzel vseh 58 angleških železnic. Njihne proge obsegajo 52 tisoč milj. Železniške družbe so posedovale tudi hotele, avtobusne linije, tovorne avte in veliko ladij. Vse to je sedaj socializirano. Ampak le teoretično. Država je izdala v plačilo prejšnjim privatnim lastnikom za štiri milijarde bondev s tremi odstotki jamčenih obresti, kar znese v ameriški valuti \$120.000.000 na leto samo za obresti.

Torej bo šel dobiček "socializiranega" angleškega prometnega sistema istim ljudem kot prej.

Ker je vlada dobila železniški sistem v skrajno zanemarjenem stanju, bo morala izdati stotine milijonov za nabavo novih lokomotiv in vagonov, treba je novih tračnic, modernizirati postaje itd.

Na dobičku so torej prejšnji lastniki v obeh slučajih in jim mora biti taka socializacija zelo všeč. Kajti za njihovo prejšnjo lastnino se mora sedaj brigati država. Ako bo delala izgubo — to prejšnje lastnike nič ne briga. Država jim jamči obresti in bonde s svojo davčno močjo.

Ko je vlada prevzela angleško centralno banko (Bank of England), je prejšnjim lastnikom obljubila 11 odstotkov profita vsako leto — toliko kot so ga povprečno imeli skozi prejšnjih deset let. In vlada je imenovala za "gubernerja" banke isto osebo ki je imela to službo pod privatnimi lastniki. In tudi isti upravniki so ostali v službi. Med njimi ne bi našel socialistični niti z lučjo ob belem dnevu.

Bančni sistem je torej prav tako malo socializiran kot je ameriški Federal Reserve Bank sistem.

Dasi angleški bogataši svoje zanemarjene obrate radi oddajo vladi, v veri, da jim bodo dohodki zagotovljeni, vendar se navidezno jeze nad "socializmom" delavske vlade in se dušajo, da bodo v prihodnjih volitvah toriji nedvomno zmagali.

Delavska vlada bi imela lani podržaviti tudi jeklarstvo industrijo. Toda proti temu je nastala tolikšna opozicija, da je (vlada) svoj namen opustila, oziroma svojo namero "odložila". Delavstvu je rekla, da bi v teh težkih časih, ko je Anglija v gospodarski in finančni krizi, podržavljenje jeklarske industrije ne bilo koristno.

Jeklarska industrija v Angliji je v dobrem stanju in dela velike profite. Zato njeni lastniki zahtevajo, da ostane v njihovih posesti. Če pa bi bila zanemarjena kot je bila premogovniška industrija in železnice, bi se "socializacija" tudi jeklarskim magnetom dopadla, ker bi jim potem dohodek jamčila država.

Washingtonski tednik "Labor" pravi, da lahko z angleško delavsko vlado simpatizirajo tudi taki, ki niso socialisti. V svojih "socializiranjih" je vedno v nevarnosti, da bi se prejšnjim lastnikom preveč oblagirala. Kajti ona računata, da bo prejšnjim lastnikom plačevala obresti in bonde iz dobičkov. Toda kaj pa, če jih ne bo? Tedaj bi se novemu bremenu davkoplačevalci uprli in toriji pa bi kazali na polom "socializma" ter zahtevali, da se "socializirane" obrate proda privatnikom. Dobil bi jih nazaj boljše opremljene kot so bili prej — za slepo ceno!

Omenjeni tednik ugotavlja, da preti taka nevarnost vsaki deželi, ki si prizadeva priti v socializem "na demokratičen način" (in "the democratic way").

Prav gotovo je, da je Anglija po par letih delavske vlade še prav tako malo socialistična kot je bila pod toriji. Anglija je nacionalno in v praksi še vedno enako kapitalistična kakor je bila pred delavsko zmago.

Drugič, ako prejšnjim lastnikom imovino plačaš, kaj pa naj s tistim denarjem bodo drugega kot kapitalisti?

Seveda, ako bi vlada industrijo, rudnike in železnice "zaprnila", bi to ne bilo "demokratično".

Angleški način uvajanja "socializma" je že stara stvar. Saj ima nekaj takega socializma tudi naša dežela. Ima nekaj ogromnih električnih central, vodne naprave, poštni sistem, velikanske predele zemlje in gozdov, mnogo tovornih parnikov itd.

Saj je tudi cesar Franc Jožef imel nekaj takega "socializma". Mnogo železnic je bilo državnih, tobačna industrija je bila državni monopol, enako sol, vžigalice itd.

Delovanje Slovenskega knjižnega zavoda od osvoboditve do konca leta 1947

To založbo je ustanovil takoj po osvoboditvi Ljubljane v maju l. 1945 Izvršni odbor Osvobodilne fronte Slovenije. Začela je delovati v avgustu l. 1945. Založba si je zastavila nalogo, da izdaja knjige, ki bodo po svoji idejni vsebini ustrezale novemu času, kakor ga je prinesla narodno-osvobodilna borba in obenem nadaljevala najboljše vzorce že pred vojno znatno razvite slovenske knjižne kulture. Predvsem pa je Slovenski knjižni zavod imel že izpovedno pred očmi dejstvo, da se je težiče kulturnih prizadevanj med Slovenci preneslo iz ožjega kroga inteligence in v slovenski knjižni kulturi delno zgolj snobistične meščanske plasti v delovno ljudstvo, posebej še v proletarijat, ki mu je treba nuditi v obliki cenjenih knjig izbrano čtivo iz leposlovja in iz vseh panog človeškega znanja. Ta program, ki pomeni prelom s preteklostjo, čeprav rešuje nekatere njene najboljše, najbolj žive tradicije, izvaja Slovenski knjižni zavod od leta do leta bolj smotno in načrtno.

V primeri z delovanjem drugih slovenskih založb ima Slovenski knjižni zavod predvsem nalogo, izdati moderno literaturo in sicer domače avtorje prav kakor prevode, kolikor leti razširjajo kulturno obzorje novega slovenskega bralca ali s svojo umetniško pomembnostjo izpopolnjujejo domačo slovensko tvorbo. Pri tem pa prav posebno upošteva potrebo zblizevanja in bratstva narodov Jugoslavije in željo po smotnem spoznavanju ostalih slovenskih kultur, zlasti še potrebo načrtnega spoznavanja narodov Sovjetske zveze. Pri sestavljanju svojega vsakoletnega programa izbira založba med najboljšim in najznačilnejšim, kar premore Zapad. Njena posebna pozornost pa je posvečena poljudno-znanstveni in publicistični literaturi, ki naj slovenskemu delovnemu človeku razširja in pogloblja znanje in poglede v življenje.

Založba je organizirana po modernih načelih, ima poleg ravnateljstva s tajništvom svoj uradniško-programski odsek, tehnično operativni odsek in druge potrebne oddelke, ki jih zahteva načrtna in velikopotezna produkcija in distribucija knjige.

Izvršujoč svoj program, je Slovenski knjižni zavod izdal od svoje ustanovitve do danes več kakor 200 publikacij (knjige in brošure) in sicer l. 1945. 54; in l. 1947. (tri četrtletja) 75 publikacij na skupno 28.000 straneh. Te knjige in brošure so izšle v skupni nakladi 2.161 izv., kar je dovolj visoko število, če uvažujemo krog slovenskega jezika in upoštevamo dejstvo, da je SKZ le ena izmed aktivnih slovenskih založb. Ta povečana knjižna produkcija, ki presega zlasti po nakladah vse prejšnje možnosti in pogoje knjižne produkcije na Slovenskem, je samo eden izmed preprečevalnih dokazov o velikem delovnem vzgonu in sil-

Socializem je socializem le tedaj, ako država izkoriščanje ljudstva za privatni profit odpravi in vodi vse gospodarstvo splošnosti v korist. Temeljni pogoj socializma je socialna zaščita — briga vsega vladnega aparata za ljudski blagor. Pod socializmom ne more biti brezposelnosti, ker je industrija v njemu obratovana za potrebe ljudstva, ne za privatni profit kakor pod kapitalizmom.

Ako Attlee in Bevin ter njuni tovariši mislijo, da bodo v Angliji zgradili socializem s svojo sedanjo politiko, se varajo. Vse kar bodo z njo dosegli bo prej ali slej razočaranje med delavstvom in pa povrnitev torijev v vlado.

da Jakopiča ali ilustrirana izdaja prvega slovenskega romana, Jurčičevega "Desetega brata" — ustrežajo višini in okusu ljubiteljev lepe knjige in predstavljajo našo grafično višino. Založil je nadalje dr. Pretnarjev rusko-slovenski slovar na 948 straneh, ki ne ustreza samo živi potrebi, marveč tudi dostojno reprezentira slovansko leksikografijo. Izmed njegovih dokumentarnih izdaj je vzbudila široko pozornost zbirka fotografiranih posnetkov o trpljenju in heroičnem odporu slovenskega ljudstva v narodno-osvobodilni borbi "Mučniška pot" (tudi z ruskim, angleškim in francoskim tekstom).

Tako je Slovenski knjižni zavod s svojim smotnim delom za slovensko knjigo in za povzdigo kulturne ravni slovenskega delovnega ljudstva že v prvih 3 letih svojega delovanja dosegel nesporne uspehe in izdatno prispeval k ugodni bilanci vsega kulturnega prizadevanja Slovencev v Titovi Jugoslaviji.

Manipuliranje s premogom
Amerika zalaga s premogom velik del sveta. Tribunin poročevalec Seymour Korman trdi, da je pri tem obogatelo že veliko premogovniških "baronov" ter vladnih uradnikov. Trdi, da izvažamo premog v Evropo iz države Utah, ki nas stane \$19 to na, dočim bi ga dobili lahko veliko ceneje iz Pennsilvanije ter drugih vzhodnih držav.

Tiskovni sklad Proletarca

II. IZKAZ

Prejeto do 13. februarja 1948

OHIO:

Cleveland: Felix Strumbelj postal \$131. Prispevali so: Pečlarski klub \$50, Prijatelj \$25, J. Metelko \$10, I. Babnik \$5, J. Tavčar \$5, J. N. Rogelj \$5, Neimenovan \$3.50, Jos. Babnik \$3. Po \$2: L. Pike, J. Centa, A. Zakrajšek, F. Strumbelj, F. Krnc \$1.50. Po \$1: A. Zupan, A. Debelak, Neimenovan, F. Jazbec, P. M. Praust, F. Smole, M. Mesec, J. Pirč, F. Šifrer, Jos. Trebec, L. Kushman, Neimenovan, L. Hrvat, F. Kačar, Matt Kern.

Anton Jankovih postal \$6. Prispevali so: F. Zagar \$2.50; A. Janša \$1.50; F. Ipavec \$1, L. Lovko \$1, J. Fabjančič \$1.50. (Postal J. Krelb.)

PENNSYLVANIA:

Strabane: Klub št. 118 JSZ \$50. Belle Vernon: Sam Debelak \$2. (Postal Anton Zornik.)

ILLINOIS:

Waukegan: Louis Kužnik \$3.50. Chicago: F. A. Vider \$2.50; Helen Vičič \$1, John Kobi (Duluth, Minn.) \$1.

Detroit, Mich.: John Zornik \$2. Willard, Wis.: Matt Malnar \$2. Vicksburg, Miss.: Val. Savec \$2.50.

Elizabeth, N. J.: Amalia Oblak \$1.60.

St. Louis, Mo.: F. Roseman 50c, Ciril Medved \$1.

New York, N. Y.: Anna P. Kransa \$1.

Girard, Kansas: Katerine Novak 50c.

Murray, Utah: John Malich 50c. Skupaj \$210.10, prejšnji izkaz \$455.45, skupaj \$665.55.

BOLJE JE TAKO

Mož: Zena, glej, to je neznošno! Otrok se spet dere na vse grlo.

Zena: Čakaj malo, mu bom eno zapela, pa bo nehal.

Mož: Ne, ne, potem naj se le dere, bom laže prenašal.

Gost: "Naročil sem bifstek, vi mi pa prinesete podplat."

Natakar: "Za tisoč lir vendar ne boste zahtevali celiga para čevljev!"

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Ko to pišem je pepelnica sreda. Lahko bi dejal s pesnikom: "Oj predpust, ti čas predpusti, da bi več ne prišel v drugo!" Ali ker sem menda že preživljal tiste mlade grešne čase, ko smo praznovali takšne stvari, me predpust danes ne spominja drugega kot da je v njegovem času vedno dovolj snega. Pepelnica sreda je pa dan pokore in spokornikov. Pijan in razposajen dan prej — s pepelom potresen drugo jutro. Ker sem ravnal nekaj dni prej listal po "Chicago Tribune", sem našel dolg seznam imen "spokornih grešnikov", kateri so si našli pravo pot in dobili odvezo brez da bi čakali na pepelnici dan, kajti čas spokorjenja te vedno čaka za vogalom.

Med temi dičnimi imeni sem opazil ne samo bivšega urednika Daily Workerja, ampak tudi imena nekaj slovitih radikalcev kot je bil Max Eastman ter John Dos Passos. Bilo je še precej drugih imen bivših pvesdo-radikalcev.

Max Eastman, kateri je za časa prve svetovne vojne in še nekaj let potem izdal levičarsko revijo "Liberator" in je bil poznan ne samo kot "pro-boljševik" ampak tudi kot pesnik, se je v poznejših letih "spreobrnil" in postal ravnar kar je bil prej John Dos Passos je znan kot radikalen pisatelj, sloveč po spisih kot je trilogija "The 42nd Parallel", "Nineteen Nineteen", ter "Big Money". To delo je bilo izdano pod imenom "U. S. A." Poznano je tudi njegovo delo "Three Soldiers". Za časa zadnje vojne je postal časnikiški poročevalec in je obiskal razna bojišča, med njimi tudi Nemčijo. Tukaj se je silno zaljubil v nemške poročence ter zasovražil Ruse. Pred dvema letoma ste lahko čitali njegovo "grevengo" v reviji "Life". Cikaška "Tribuna" zelo pohvali te fante, ker so "pravčasno" zagledali pravo luč spokorjenja — in ob enem ima tudi častno mesto za "res" dober "socialističen" list kot je "New Leader".

Pri nas

Največja novica danes je borzno padanje cen žita, bombaža in živine. Res čudovit je naš družabni red. Tisti, kateri ne sejejo in ne žanjejo, krmarijo z živili — dvigajo cene do strahotnih višin, vse za privatni profit — dočim vsa naša sedanja kapitalistična struktura sloni na tej dvomljivji podlagi. Ko pride do tiska nakupovalne sile, pridejo tudi kateri prodajoji. In tako je E. T. Maynard, član cikaške žitne borze v enem dnevu prodal milijon bušljev pšenice, porinil cene navzdol ter si napravil \$400.000 dobička. On ni edini. Čitali ste, kako so gotovi člani vladnega kabineta igrali na žitni borzi. Kako je bil nek senator iz Oklahome zapleten v bombažnem škandalu vam je tudi znano.

Eden največjih grehov sedanje sistema je igranje in žoganje z živili. Naj še tako pojasnjujejo zakaj je šla cena pšenice in koruzi od \$1.80 za bušel do več kot tri dolarje, vsi vemo, da je to zločin. Profiti so bili v letu 1947 tako ogromni kot še nikdar prej v zgodovini te dežele. Če pomislite, da so korporacije napravile samo v tem letu po odbitku vseh davkov čez 17 milijard dobička, potem dobite saj nekoliko pojma kam da jadrano. Sedaj primerjajte delavske plače k tej ogromni številki. — In kje je nakupovalna sila? Izid tega je neizogibna depresija.

Med tem ko se vse to dogaja, gredo v Washingtonu po isti poti kot že korakajo od kar je bila proglašena Trumanova doktrina — pot v vojno. V prošlih tednih je predsednik Truman pometal zadnje "new dealerje" iz kabineta, med njimi James M. Landisa in Marinier S. Ecclesa. Danes tvori njegov kabinet v večini Wall Street in "brass" Zunanja politika je čimdalje bolj zamotana. Na Grškem smo aktualno v civilni vojni na strani gnile monarhije. V Aziji smo še vedno na Kaiškovi protijudski strani. In kaj pa v Palestini? To je menda najtrši oreh, kar so jih še imeli v Washingtonu. Olje, petrolej imajo Arabi. Mi rabimo to olje. Naše najbogatejše korporacije so si dobile mo-

nopol za eksploatacijo tega olja. Anglija je proti delitvi Palestine in skrivno ter javno naročuje Arabe. Zidom, katerim je Palestina obljubljena dežela in kateri res tvegaajo življenje, denar in svoj narodni obstoj za dosega tega, nimajo pravice do orožja. Zed. države so prepovedale dovoz orožja in municije Zidom v Palestino. Kar ga pa Zidje skrivaj utihotapijo v ameriških ladjah, jim pa v večini Angleži zaplenijo.

Angleški imperij, če hoče obdržati svoja posestva v Afriki in Aziji, mora imeti arabsko olje ter simpatije mohamedanskih narodov. Radi tega je nastal razkol tudi v našem državnem oddelku. Mornariški tajnik Forrestal in še nekaj drugih je zato, da pustimo palestinsko vprašanje v miru. Kajti če ne, se lahko dogodi, da izgubimo naše oljne koncesije v Saudi Arabiji. Ta petrolejska ležišča so nam po mnenju teh ljudi absolutno potrebna v slučaju vojne z Rusijo. In ker večina teh ljudi računata na to možnost so za to, da se pusti Zide na cedilo. Imajo pa tudi drug argument. Kdo bo pa branil Zide napram Arabcem? Mi ali Rusi? Za božjo voljo — Rusi v Sredozemskem morju... ko jih komaj držijo nazaj na Balkanu. To povroča našim državnikom v Washingtonu največje skrbi.

V vseh teh burnih časih so še vse eno jesenske volitve na prvem mestu. Ne samo voditelji demokratičnih in republikanskih strank, ampak tudi naši unijski voditelji CIO in AFL so se oglašili. Kajpada, da so proti tretji stranki — in Henry Wallaceu. Meni se zdi, da se zgodi nekaj sličnega v jeseni, kot se je zgodilo, ko je dal Lewis nalogo svojim majnarjem, da morajo glasovati za Willkieja, ali so mesto tega glasovali za Roosevelta.

Naše gibanje

Čast našim ženskam pri "Progressivnih Slovenkah", katere so darovale iz svoje male blagajne sto dolarjev v obrambni sklad Enakopravnosti, Proletarca in Prosвете. Kadar je tak duh in odpor pri naših ljudeh, potem smo v svesti, da slovenska svobodomiselnost beseda še ni v nevarnosti. Ženskam pri "Progressivnih Slovenkah" hvala! In kadar boste imele svoje priredbe, lahko računate na vsa cikaško napredno slovensko javnost.

V soboto 28. februarja bo letno zborovanje delničarjev jugoslovanskega posojilnega in hranilnega društva. Ta letna seja delničarjev in delničark bo v Delavskem centru kot je že navada. Letošnja seja bo še posebno zanimiva, ker ponovno beležimo sijajen uspeh — vsoto, katere se bliža že tretjemu milijonu. Ta organizacija je ne samo hranilna ampak je tudi delavska ustanova. Je last nas vseh. Radi tega ste vabljeni, da se te seje vsi udeležite.

Tole mi ne gre v glavo?

Ker je katoliška duhovščina tako zlahka šajala s Hitlerjem in Mussolinijem, s španskim Francoskim itd., čemu se ne more prilagoditi za sodelovanje tudi z vlado Poljske, Slovenije in Hrvaške, to mi nikakor ne gre v glavo? Mar se kristus tri ne ravnajo bolj po Krestusovih naukih kot sta se rablja Mussolini in Hitler, ali pa sedaj Franco? Ako so v Vatikanu res za krščanstvo, mu s svojo sedanjo (kot i s prejšnjo politiko) neizmerno škodujejo!

PRIPovedNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

VODA

(Nadaljevanje.)

(Nadaljevanje.)

11.

Ko je bilo vsega konec, je mati molče stopila v svojo sobo; vselej, kadar jo je kaj zelo užalostilo, je legla. Sestri sta umirili mačka, gladeč ga po hrbtu, in gledali očeta, ki je sedel zraven mize in podpiral čelo z desno dlanjo. Gledal je naravnost predse, toda bilo je jasno, da so mu misli nekje daleč.

Na lepem se je zdrnil: —Vlado! Svetilko poišči.

Ko sem mu jo prinesel in prižgal, je dejal:

— V Stran gremo.

Vsi smo vstali.

Jaz sem stopal prvi, svetil na pot, oče in sestri pa so šli za menoj.

Dvakrat smo obstali, ker je voda, vsa blatna in polna zemlje, še vedno tekla z Glave, pot pa je bila vsa razrita in pregrajena s kamenjem. Vinograd je ležal pod Glavo, na levi strani Konšiljerjeve dolnice. Zdalj smo bolje slišali in od blizu tudi videli, kako teče voda še vedno kakor reka po klancu nizdol, plavi ravni del dolnice, se razliva čez spodnji porušeni zid proti pristanu in odteka v morje. Voda je bila rdečkasta od zemlje, s seboj je nosila izruvana drevesa in trte.

Ko smo prišli v vinograd, je bil še ves bel od toče. Poněkod so se nam noge globoko pogrezale v mrzle, drobne kosce toče. Toda kar smo videli v vinogradu, nas je navdalo s še večjim hladom. Trte so bile skoraj čisto gole, samo tu in tam je še visel oklešen grozdček na poganjku. Vse listje je bilo ko z nečem izrezljano, razmetano po tleh, pomešano s točo. Gole trte s potolčenimi in polomljenimi mladikami so se nam videle še bolj črne na belih tleh.

— Vse! Vse je izgubljeno! — je rekel oče.

Obšli smo ves vinograd, tudi v drugega, ki je bil blizu, smo pogledali, toda povsod ista žalostna slika.

Vrnili smo se, ne da bi spregovorili besedo.

12.

Mati je ležala. Sestri sta odšli v svojo sobo.

Oče je sedel zraven mize, naslonil roke na kolena, se zamislil in gledal predse v mokra tla.

Ko da ga je zdaj šele potrla utrujenost, ko da se je zvalilo breme na njegov hrbet.

Navajen sem bil, da sem ga vsak večer, preden sem legel, poljubil na čelo. Tokrat pa se mi je zdelo, da bi mu bilo še huje, če bi se mu v takem razpoloženju približal. Ko da sem slutil, da je v njem nekaj, česar ne smem motiti.

Tiho sem se pritihtopil do svoje postelje, niti sobnih vrat nisem zaprl. Sezul sem čevlje in slekel oblekco, sedel na posteljo in se znova zagledal v očeta.

Se vedno je nepremično sedel, toda zdelo se mi je, da se je še bolj zgrbil, da mu je glava zlezla še niže.

Sveča na mizi mu je svetila v obraz, ki se mi je zdel drugačen kakor prej. To ni bil več obraz človeka, ki je zjutraj stal na pragu svoje hiše, vendar in poln zavesti pred ljudmi, jih bodril, naj upajo in ne klonejo, naj verjamejo in naj se zaneso tudi v najbridkejši uri, toda več poguma jim je vlivljal s svojim mirom kakor besedami. Zdalj se je ta obraz spremenil, v meni je vzbuja nekaj, kar me je do dna vznemirjalo.

V hiši je bil mir. Sestre so že spale. Mati se ni oglasila. Nič drugega ni bilo slišati, samo počasno kapljanje vode, ki je skozi deske na stropu kapljala v bližini očeta.

In ni slišal ničesar. Ko da je venomer razmišljal o eni in isti stvari. Vedno iste gube so bile na njegovem čelu, le da so postajale vedno globlje. Isti drget je krčil njegova usta, vendar vedno silneje. Toda teh gub in tega drgeta nisem še nikoli videl na njegovem obrazu. Vsako leto nas je nekaj mučilo, kar naprej smo bili v strahu; on nas je vedno od nečesa ali pred nekom branil; še huje ure je bil doživel, — toda žalost ga nikoli ni popolnoma zajela ali vsaj dovolil ni nikoli, da bi ga videli z obrazom potrtega človeka. Za nas je bil vedno tak, kakršen je bil danes na pragu svoje hiše, pred Konšiljerjevim dvoriščem, tik obrežja, ko so ljudje vpili na kapitana.

Oče je zravnil glavo; ozrl se je proti meni. Ni videl, kako ga opazujem iz teme, in zopet je sklonil glavo; toda tisti trenutek mi je bil več ko preveč, da sem spoznal in odgonetil vso žalost v njegovih očeh. Da, sedaj je imel tak obraz zaradi mene, samo zaradi mene.

V meni je nekaj zavrelo. Gnalo me je z mesta, kjer sem bil, vleklo me k njemu. Toda sram in strah sta me zadrževala. Kako naj se mu približam? Kaj naj mu porečem? ...

Se sem ga gledal in se silil, da zadušim jok, ki mi je lezel v grlo.

Nenadoma sem se zdrnil, .

Zagledal sem, kako so solze vrele iz oči mojega starega očeta, kako so mu počasi lezle po licih.

Planil sem, stekel sem k njemu, pokleknil in mu z rokami

objel kolena.

— Oče! Oče moj!

Zajokal sem z glavo na njegovih kolnih. Jokal sem nekaj časa. Pomiril sem se, ko sem začutil, da njegova roka brodi po mojih lasih.

Zaril sem se mu v oči; dejal sem:

— Oče! Zakaj se tako trpinčiš? Saj mi ni mar mesta. Saj ni treba, da bi šel k teti. Pri tebi bom ostal. Pomagal ti bom.

Njegov obraz je bil zopet stari, prejšnji. Celo bolj veder se mi je zadel. Oči so se mu smejale.

— Ne, sinko! Ti boš vendarle šel. Tudi jaz ne maram, da bi postal Koščev tovariš. Nič ne bodi v skrbeh za svojega očeta.

In tisti večer je on mene poljubil na čelo, preden sem legel.

V OSLOVSKI KLOPI

1.

V našem razredu poučujejo štiri profesorji.

Menda ne mine dan, da ne bi videli vsakega izmed njih, toda eden je, ki ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

Katehet je visok, suh in bolehen človek. Ne muči se mnogo z nami, toda tudi prav malo zahteva od nas. Zanj je najbolj važno, da sedi mirno in tiho v klopi; sicer se ostaja med nami vsak dan kar po dve uri. To je naš razrednik, profesor latinščine.

LITVIJA.—Delavstvo predilnice prostovoljno pomaga na gradilišču nove tovarne.

TURČIJA S SVOJO VNANJO POLITIKO DOBRO BARANTA

V prošli vojni je Turčija jemala podkupnine od Anglije in Zed. držav in od Nemčije. Izjemala je oboje. Ob enem je pomagala Nemčiji, ker je Rusiji zaprla Dardanele.

Ta Turčija je sedaj pod ameriškim varstvom, zato, da ne postane plen Rusije. Tako je odločil naš State Department.

V Evropi gledajo na turškega komeleona z drugimi očmi. Tam vedo, kaj je Turčija bila med vojno in kaj je sedaj.

„Soča“, glasilo goriških, beneških in kanalskih Slovencev piše o nji sledeče:

Da bi mogli pravilno razumeti današnjo zunanjo politiko turških službenih krogov, moramo nujno pogledati vsaj površno razvoj zunanje politike zadnjih let.

Kot premaganka v prvi svetovni vojni, je Turčija ves čas vodila nekako politiko ravnotežja med različni vlesilami. Seveda je drugo vprašanje, če je bila ta igra ravnotežja ravno posrečena in če je šla v korist turškega ljudstva. Notranja politika turških oblastnikov na vsak način ni šla v korist širokih ljudskih plasti, ker je tako zvana modernizacija samo pospešila močnejše in bolj organizirano izkoriščanje glavnega sloja prebivalstva, to je kmečkega ljudstva. Agrarna reforma se n. pr. v Turčiji ni izvedla, industrializacija je pa ustvarila nov sloj izkoriščanega razreda, industrijskega proletarijata.

S svojimi sosedi Turčija ni bila vsa povojna leta v prijateljskih odnosih, temveč si je iskala zaveznikov daleč od svojih meja. Včasih je tudi sanjala, da bo postala vodeča država bližnjega Vzhoda, kjer je prebivalstvo večinoma muslimanske vere, pa ji to ni uspelo. Izgleda, da je to vlogo prevzel na sebe Egipt. V močnejšo industrializacijo je pa Turčija vse bolj in bolj postajala odvisna država mednarodnih monopolov in finančnih skupin. Pred zadnjo vojno je veliko besedo igrala v Turčiji prav Nemčija.

Zaradi tega vpliva tujega kapitala, nam je razumljivo tudi njeno zadržanje v zadnji vojni. Hitlerjevi Nemčiji je na široko odprla svoja vrata in veliko pripomogla s svojimi surovinami nacističnemu vojnemu ustroju. Do Sovjetske zveze je v tej vojni zavzela skozi in skozi sovražno stališče. Tako zvana „nevtralnost“ je bila pa taka, da je Turčija puščala skozi Dardanele celo nemške vojne ladje. Ko je pa Turčija uvidela, da bo Hitler vojno izgubil, je pričela zapuščati potapljalno nacistično ladjo in obračati svoje poglede drugam, toda svojega sovražnega stališča do sosedov ni menjala, posebno ne do Sovjetske zveze.

Se dolgo dobo po vojni je držala pod orožjem preko milijon vojakov, zahrbtno izzivala incidente ob sovjetski meji, postavljala nekatere zahteve glede Dardanel, dokler se končno ni

vkrcala na ameriško ladjo. Menjala je kar preko noči gospodarja.

Nov gospodar ji seveda ni ničesar očital zaradi prejšnjih grehov s Hitlerjem, temveč ji je takoj pritekel na pomoč, kakor da bi bila Turčija v pravkar minuli vojni najbolj razdejana in prizadeta. Dobila je vsakovrstno pomoč v hrani, denarju in predvsem v orožju. Prišli so v deželo strokovnjaki, da bi pomagali pri obnovi, ustanovili celo vrsto trgovskih družb, industrijskih podjetij, letalskih prog, ki seveda zahtevajo tudi zgraditev letališč itd.

Ni težko razumeti, kam vodi taka zunanja politika Turčije. V bližini so ogromna ležišča nafte v Iranu, Iraku, Arabiji, blizu je Suez. Turčija mora biti na straži ob imperialni poti, ki vodi preko Gibraltarja, Malte in Suez v Indijo, v Palestino in Daljni Vzhod. Mora igrati isto vlogo kot njena sosedna Grčija, pa tudi Spanija in Italija sta že v tej verigi stražarjev velikega mednarodnega kapitala, ki bi hotel države in ljudstva voditi iz vojn v vojne, iz uničevanj v uničevanja.

Kakšne koristi ima od take zunanje in notranje politike turško ljudstvo, nam jasno povedo različni ukrepi turške vlade, ki jih je podvzela proti demokratičnim strankam in demokratičnim glasilom. Ukinila je list za listom, ki si je upal pisati resnico o taki zavoženi politiki, o bedi ljudstva, ki trpi pomanjkanje kljub temu, da Turčija ni sodelovala v vojni. Ta politika gre samo v korist pešiče domačih magnatov, ki so prej služili Hitlerju, sedaj pa dolarju.

„Enakopravnost“ o vsebini Ameriškega druž. koledarja

Clevelandski dnevnik „Enakopravnost“ je priobčil o letošnjem Ameriškem družinskem koledarju sledečo oceno:

Ze dolgo vrsto let predstavljajo „Ameriški družinski koledarji“ skoraj našo edino bolj pomembno kulturno manifestacijo. To niso samo koledarji v navadnem pojmu te besede, ki imajo le kratko življenje in miniljvi značaj. To so v pravem pomenu besede izbor najboljših literarnih del naših tukajšnjih slovenskih pisateljev iz rojstni domovini, reprodukcijami umetniških slik najbolj znanih klasičnih in modernih slikarskih mojstrov, znanstvenimi razpravami, važnimi podatki, ki bodo nekoli služili kot prepotrebni vir za proučevanje zgodovine ameriških Slovencev. Ta pestrost literarnih del in odlično izbran material dajejo Ameriškim družinskim koledarjem trajno vrednost, ki jih imajo samo antologije.

Mi, ameriški Slovenci, smo lahko ponosni na takšne kulturne manifestacije, ki nam lahko služijo na čast tudi v naši rojstni

domovini, kjer je število pisateljev daleč večje in kjer so tla za kulturni razmah bolj ugodna kot pa tu. Tu smo omejeni na malo skupino naših kulturnih delavcev, ki že leta in leta požrtvalno pišejo in delujejo na kulturno-literarnem polju za relativno malo skupino ameriških Slovencev, ki še niso izgubili vsak smisel za višji in bolj plemeniti smisel življenja.

Od tukajšnjih naših pisateljev so zastopani v letošnjem koledarju Etbin Kristan z daljšim literarnim delom „Zatajena vest“, Frank Česen s satiro „Za služni mož“, Anton Slabe s satiro „Bratovščina izvoljenih“, Anton Shular s črtico „Na razstavi“, Frank Puncer s črtico „Moj prva stavka“, Anton Garden z znanstveno razpravo „Na pragu atomske dobe“, F. Zaitz, ki je koledar uredil, pa z uvodnim člankom „Dve svetovni vojni, obe odeti z ideali — in kaj?“

Med pisatelji in pesniki iz Slovenije je potrebno posebno omeniti pesmi mladega pesnika-partizana Karel Destovnik-Kajuha, ki je padel v Osvobodilni vojni leta 1944. Med ostalimi pesniki so zastopani Oton Zupančič, L. Krakar, Crtomir Sinkovec in drugi. Od bolj znanih slovenskih pisateljev pa Juš Kozak, Gaber, France Kosmač, Albin Čebular, Anton Ingolič. Poleg omenjenih so zastopani v prevodu tudi ruski in ameriški pisatelji.

Cela vrsta znanstvenih člankov in fotografskih reprodukcij iz Slovenije, kakor tudi reprodukcij umetniških del slovenskih in drugih slikarjev, so lep prispevek bogati vsebini letošnjega koledarja.

Ne bi smelo biti zavedne slovenske družine, ki bi v svoji hiši ne imela ta pomemben „Družinski koledar“. Mi ga z naše strani toplo priporočamo. Stane \$1,50, kar je za tako lepo opremljeno in vsebinski bogato knjigo res neznamenatna vsota. Družinski koledar dobite tudi v našem uredništvu.

Gospodarska ohromelost Trsta

Ce listaš po poročilih mednarodnih poročevalskih agencij ali po gospodarskih rubrikah velikih listov, ne najdeš danes v njih imena tržaške luke, pač pa pogosto naletiš na Trst med političnimi novicami. Na pozornico svetovnega tiska prihaja Trst še vedno samo zaradi svojih političnih vprašanj, kakor je n. pr. vprašanje imenovanja guvernerja. Za Evropo, za svet Trst kot gospodarska luka po dveh letih miru skoro ne obstoji.

Povsem drugačen je položaj drugih velikih evropskih luk, celo takšnih, ki so bile pred vojno težko prizadete. Hamburg n. pr., ki so ga angleške in ameriške bombe skoraj uničile, in Bremen se že omenjata kot tekmecka Rotterdam in Antverpa za promet med zaveznikiškimi državami in Nemčijo. Gdinja in Sčecin naglo vstajata iz vojnih razvalin. Sčecin, nova poljska luka na zapadu, bo letos po vsem izpolnila program, ki ga ji je postavila poljska triletka (1.7 milijona ton letnega prometa). Gdansk je v mesecu juniju 1947 dosegel 575,000 ton prometa, od tega 412,000 ton izvoza (63% premoga in 23% koks) in 163,000 ton uvoza (železne rude, gnojil, pšenice itd.). Letni promet Gdanska bi se na tej podlagi povečal na skoraj 7 milijonov ton, t. j. na predvojno višino.

Benetke so v prvem polletju dosegle 1.7 milijona ton prometa ter so že blizu polovice predvojnega prometa. Genovski pristanišče je pretrpano s blagom in ladjedelnice prejemale čedalje več novih naročil. Genova je že stopila v ostro konkurenčno borbo s svojim najnevarnejšim tekmečem Marseillem. Promet v genovskem pristanišču se je v prvem polletju 1947 povzpeli na 3.3 milijona ton, to se pravi, da je že dosegel predvojnega.

In Trst? Njegov promet je do-

slej sestojal predvsem iz Unritteljev daleč večje in kjer so tla za kulturni razmah bolj ugodna kot pa tu. Tu smo omejeni na malo skupino naših kulturnih delavcev, ki že leta in leta požrtvalno pišejo in delujejo na kulturno-literarnem polju za relativno malo skupino ameriških Slovencev, ki še niso izgubili vsak smisel za višji in bolj plemeniti smisel življenja.

Kako nadomestiti izgubljeni čas, dohiteti druga pristanišča ter preskrbeti kruha za sto tisoče prebivalstva, to so vse vprašanja, ki čakajo rešitve od strani guvernerja in začasnega vladnega sveta. In če se politično vprašanje imenovanja guvernerja in sestave začasne vlade še vedno ne bo rešilo, mar naj ti gospodarski problemi vedno čakajo rešitve? — „P. D.“

IZ KANSASA

Piše ANTON SHULAR

„Namesto da bi se 'potepal' po Chicagu se rajše vsedi in napiši kaj za v list,“ se navadno obrežno vame kadar se oglašim na domu Proletarca. Ampak doma človek lože „prime pero z desno roko“ — včas kar tako iz dolgega časa, kot pa kadar pride z dežele v velemesto in pričakuje videti in doživeti kaj posebnega in zanimivega, ne pa da bi še pisal dopise.

Prvo kar sem zjutraj opazil, prišedeši v velemesto, da ima vsak drugi sivo liso na čelu. Premišljeval sem kaj naj bi to pomenilo — kdo neki jih je zaznamoval? Končno sem le „pogruntal“, ko sem pogledal na koledar, da sem dospel v Chicago na pepelnico sredo.

No, ima pač vsak človek svoje vrste veselje in navade.

Ko sem prišel v Proletarčev urad, mi je mrs. Beniger povedala, da so v upravnistvu z delom preobremenjeni posebno sedaj ko se razpošiljajo koledar. Seveda pomagajo o prostem času tudi somišljeniki, posebno pri zavijanju koledarja.

Precejšnje število koledarja gre v stari kraj, kjer je dobrodošel. Pod čaršijo je bilo drugače. Tiste čase sem poslal tja svojcem tri koledarje. Ampak kraljeva in klerikalna gospoda je smatrala, da je to za njene podanike preveč pohujšljivo čtivo ter koledarje zaplenila. In morda je koledar imel celo rdeče platnice, križ božji!

Proletarčevi somišljeniki skušajo po možnosti pomagati tiskovnemu skladu, ker vedo, da se bi lista samo z naročnino ne moglo vzdrževati. Zdalj pa je treba poleg lista misliti tudi na obrambni sklad za svobodo tiska.

Ko sem pred nekaj tedni po kansaških slovenskih naselbinah razpečeval koledar, so mi somišljeniki rekli: „Proletarec“ je vajen borbe, pa naj bi ga zdaj uničil kak kranjski kaplan in njegova? nazadnjaška družba? Nikoli!

Listu v podporo (v tiskovni sklad) so prispevali Paul Kumer iz Breezy Hilla en dolar, in Jerry Okorn ter Chas. Vorina iz Edisona prvi dolar in pol in drugi dolar.

Vabilo na zabavo Cankarjeve ustanove

Odbor Cankarjeve ustanove priredi družabni večer v soboto 6. marca v sobi št 1 Slov. nar. doma na St. Clairju. Namen tega večera je, da se pridobi nekoliko finančne za svrhu stroškov za odpošiljanje vezanih letnikov „Cankarjevega glasnika“ v staro domovino, za katerega toliko povprašujejo in ob enem tudi za vezavo istih. V to svrhu apelira odbor na vse zavedne naše rojake, da posetijo ta večer in nam pomagajo gmotno, da nam bo mogoče ustreči željam čitalnicam v stari domovini.

J. Krelb.

Gospodarska ohromelost Trsta

Ce listaš po poročilih mednarodnih poročevalskih agencij ali po gospodarskih rubrikah velikih listov, ne najdeš danes v njih imena tržaške luke, pač pa pogosto naletiš na Trst med političnimi novicami. Na pozornico svetovnega tiska prihaja Trst še vedno samo zaradi svojih političnih vprašanj, kakor je n. pr. vprašanje imenovanja guvernerja. Za Evropo, za svet Trst kot gospodarska luka po dveh letih miru skoro ne obstoji.

Povsem drugačen je položaj drugih velikih evropskih luk, celo takšnih, ki so bile pred vojno težko prizadete. Hamburg n. pr., ki so ga angleške in ameriške bombe skoraj uničile, in Bremen se že omenjata kot tekmecka Rotterdam in Antverpa za promet med zaveznikiškimi državami in Nemčijo. Gdinja in Sčecin naglo vstajata iz vojnih razvalin. Sčecin, nova poljska luka na zapadu, bo letos po vsem izpolnila program, ki ga ji je postavila poljska triletka (1.7 milijona ton letnega prometa). Gdansk je v mesecu juniju 1947 dosegel 575,000 ton prometa, od tega 412,000 ton izvoza (63% premoga in 23% koks) in 163,000 ton uvoza (železne rude, gnojil, pšenice itd.). Letni promet Gdanska bi se na tej podlagi povečal na skoraj 7 milijonov ton, t. j. na predvojno višino.

Benetke so v prvem polletju dosegle 1.7 milijona ton prometa ter so že blizu polovice predvojnega prometa. Genovski pristanišče je pretrpano s blagom in ladjedelnice prejemale čedalje več novih naročil. Genova je že stopila v ostro konkurenčno borbo s svojim najnevarnejšim tekmečem Marseillem. Promet v genovskem pristanišču se je v prvem polletju 1947 povzpeli na 3.3 milijona ton, to se pravi, da je že dosegel predvojnega.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

VATIKANSKA POLITIKA TESNO V ZVEZI S TRUMANOVO IN OBRATNO

Pokojni predsednik Roosevelt je storil brzokone veliko napako, ker je v vojni proti osišču (takrat so bile Mussolinijeva, Hitlerjeva in Hirohitova vlada zelo "dobro" zastopane pri Sveti stolici) poslal tja za svojega poslanika industrijalnega magnata Taylorja, da bi tudi on kaj dosegel v prid naših naporov. Kajti vatičanska diplomacija je ena izmed najboljših treniranih in njena moč je v igranju na čustva ljudi, ki so verni toliko, da se boje pekla čim jim kak spovednik, ali pa kako škofovsko pismo zagrozi, da bodo ob zakramente posebno ob poslednji uri, če se ne bodo ravnali po navodilih duhovščine.

F. D. Roosevelt je mislil s tistim poslanikom omamiti Vatikan predvsem z obljubami, da čimprej bo vojna končana, več denarja bo prihajalo v skrinjico Petrovega novčiča. Tako se je zgodilo.

Rimsko-katoliška cerkev je sedaj finančno na boljšem kot še kdaj prej, vzlic temu da ni več Avstro-Ogrske, da ji Bavarska ne more več toliko dati, da je Poljska obubožana, da Jugoslavija vsled ameriške politike tudi ne more sipati srebrnih novcev in še manj pa cekine bodisi katoliški ali neki drugi cerkvi, vzlic temu je sedaj Vatikan finančno in politično jako močan. In rešil si je klerofašizem v Spaniji.

Ojačal si je z ogromno ameriško finančno-diplomatično-atomsko silo svoj položaj v Franciji. Enako — z denarjem, z diplomacijo, z "darili", vojnimi ladjami itd. se čuti klerikalna stranka v Italiji na trdnem. Saj je ves naš vladni aparat tam baš zato, da ji pomagamo iz nevarnosti poraza. Namreč v Italiji se pripravljajo na volitve. Komunistična-socialistična koalicija ima svojo skupno listo. De Gasperi jeva stranka svojo in zanaša se na pomoč vseh drugih skupin, v veri, da jim bo več za ogromne ameriške datjave kot pa da bi se Italijo prepustilo preobratu.

V tej stiski italijanske reakcije bi Washington sam ne mogel zmagati brez zveze z Vatikanom. Sicer se še ne ve, kako se bo ta bitka med dvema svetovoma zaključila, a dejstvo je, da za enkrat izgleda v Italiji, v Franciji in v ostalih zapadnih deželah reakciji v korist.

To, da se Trumanova administracija celo po zmagi nad fašizmom še vedno toliko oslanja na Vatikan — to namreč togoti v Italiji in drugod v Evropi in po ostalem svetu vse, ki so za spravo namesto za pripravljane v tretjo svetovno vojno.

Papež Pij sicer zagotavlja, da je proti nji in moli za mir. Ampak v Vatikanu se igrajo rajše s posvetnostmi kot pa da bi pripravljali ljudstva, ki jih ima njegova hierarhija v oblasti, v razumevanje socialne pravičnosti, miru in v odpravo izkoriščanja.

V Trstu izhaja list z imenom "Primorski dnevnik", ki ima veliko vzroka, da se Slovenci

branijo nevarnosti take vatičanske diplomacije.

O tem je priobčil sledeči članek: Ze v 15. stoletju so Francozi govorili: "Če hočeš postati papež, moraš znati obračati nos po vetru." Pij XII. se vedno drži tega pravila. V začetku svoje kariere je služil italijanskemu imperializmu, potem se je prikupoval cesarju Viljemu II., pozneje je kometiral z Mussolinijem, Hitlerjem in japonskimi samuraji, zdaj pa ima za svojo "najsvetejšo dolžnost" krmariti ladjo Vatikanu po vodah atomske diplomacije.

Zdaj je najbolj spoštovani gost Vatikanu Myron Taylor. Nekoč je bil Taylor na čelu jeklenege trusta. Zdaj je osebnostni zastopnik predsednika ZDA Harryja Trumana na dvoru papeža Pija XII. Mimo grede rečeno Myron Taylor spretno združuje svojo cerkveno diplomatsko misijo v Vatikanu s službo "boga velikega businessa". Taylor je član ekonomskega sveta pri prezidentu. Med njegovimi najozeljimi prijatelji je newyorški nadškof kardinal Spellman tesno povezan z banko Morgana, v čigar safi je imel Pij XII. med vojno spravljene svoje kapitalne.

Taylor je prispel v Vatikan 24. avgusta l. l. Takoj je bil sprejet v avdienci in namesto tradicionalnega poljuba na konec papeževga solna je pogrel srce "nezmotljivega" z osebnim pismom svojega prezidenta; Harry Truman je v tem pismu radodarno trosil gesla "protikomunistične križarske vojne" in vneto opeval "krščansko politiko" Wall Streeta.

"Kot krščanski narod," je pisal Truman, "želimo predvsem sodelovati z neoprečnimi ljudmi. Sodelovati hočem z vašo svetostjo, kakor tudi z vsemi tistimi, ki vodijo moralne sile sveta. Naš cilj je, okrepiti in poživiti vero ljudi v večne vrednote."

"Večne vrednote" so pomenile očividno 52 milijard dolarjev v šestih letih vojne nakopičenega dobička. Pridobivanje teh "večnih vrednot" pa se je imenovalo uveljavljanje "krščanskih načel".

Obširni odgovor Pija XII. je vseboval izraze hvalečnosti in soglasja z željami Wall Streeta. Izjave zvestobe so bile pomešane z zelo prozornimi protisovjetskimi izpadi. Povpraševanje je rodilo predloge: v odgovoru je bilo vse, kar je po volji ameriški imperialistični duši.

Po poročilih tujih listov se pripravljajo sklenitev pogodbe o medsebojni pomoči med Vatikanom in ZDA. Obe strani bosta v skladu s to pogodbo tesno sodelovali na področju mednarodne politike.

Kje tiči vrok? Kaj se res kdo pripravljajo napasti meje "Citta del Vaticano" in kaj se tri sto vrlih gardnih vojakov res ne zanaša na ostrino svojih ostrog in na slepečo silo sultanov na klobukih?

Pa tudi Harry Truman — da morda ni igubil vere v svoje sile? Kako bi naj drugače kre-

pil obožovane sije ZDA z zvezo z gardo Vatikanu?

Sicer pa so vzroki kaj preprosti. Ameriškim bankirjem, ki jim diši svetovno gospodarstvo, je "najsvetejši" Pij XII. potreben kot pajek, ki prede svoje mreže v vseh deželah sveta in ki lahko da to pajčevino na rapologo ameriškim monopolom.

Taki netilci vojne, kakor John Foster Dulles, trdovratno trdijo v ZDA, da se je treba čimprej združiti z Vatikanom, da bi se z združenimi močmi uspešneje borili proti "boljševiški nevarnosti".

Finančni magnati so pripravljani usuti obilen zlat dež v prostori zep Pija XII., samo da bi še z večjo vneto mobiliziral nevednost, lahkovernost in fanatizem svojih vernikov za borbo proti demokraciji in napredku. Osnovna naloga, ki jo je postavil dolar v osebi Myrona Taylorja zdaj pred papeža Pija XII., je sledeča: z vsemi sredstvi podpirati osvajačo politiko ameriških monopolov.

Vatikanški radio izliva vsak dan na naslov miroljubnih narodov pomije obrekovanj.

Katoliški listi — v Italiji "Osservatore Romano" in "Quotidiano", v Angliji "Catholic Herald", v Franciji pa "La Croix" — prizadevno pojo v skupnem zboru.

Črna vojska Pija XII. povsem odkrito poziva na vojno proti ZSSR. "Zakaj bi ne vrgli na Rusijo atomsko bombo?" je izjavil fašist Circonelli na predavanju, ki ga je priredila katoliška duhovščina v Kanadi. Njemu sekundira bivši vojni kurat ameriške vojske Hawley, ki je nastopil v septembru 1947 na kongresu "veteranov tujih vojn" v Clevelandu s sledečim vprašanjem: "Kdaj bomo končno izkoristili atomsko bombo, ki nam jo je položil bog v roke za izpostavitve miru?"

Seveda, iz višine papeškega prestola se že da komunizem obdostiti in celo preklleti. Vendar pa ne smemo pozabiti, da zdaj ne živimo v srednjem veku v časih Loyole in Torquemada. Ne smemo pozabiti, da duhovno suženjstvo, v katerem ječe milijoni preprostih katolčanov, ni večno.

Naš vsakdanji kruh

V armenskem mestu Erivanu vidiš še dandanes prodajalca, ki nosi na glavi velik, lesen pladenj z nekaj sto mlinci. To je star ostanek iz zgodovine kruha, kajti kruh, v današnji obliki, je dokaj moderna iznajdba.

Res je, pšenična in ječmenova zrna najdemo že v prastarih grobovih Egipčanov in Babiloncev in celo v naselbinah iz mlajše kamnite dobe, kar dokazuje, da jih pozna človeški rod najmanj 10.000 let, vendar takega kruha, kot ga delamo danes mi, takrat le še niso jedli.

Zrna so sprva kar šurova uživali in velik napredek je bil, ko so jih začeli pražiti, sprazena pa mečkali v nekakšno kašo.

Od te, vsaj za naše pojme malo okusne kaše, pa do kruha, ni bogve kako daleč. Kvečjemu kakih 20 pokolenj gospodinj!

Kaši so sledili najprej mlinci! Delali so jih v začetku kaj preprosto: kepo goste kaše so vrgli v žerjavico, pa je bil praded našega kruha spečen. Pozneje so bolj umetelne gospodinje to kašasto testo razvaljale na tenke mlince, ki so bili vsekakor precej užitenjši. Take mlince uživajo še dandanes, pa ne samo v Armeniji, temveč tudi na Kavkazu, v skandinavskih deželah, Perziji in drugod.

Ali so stari Rimljani in Grki že poznali kruh, kaj menite? Kruha s kvasom še niso, pač pa skisan kruh. Ta kruh, napravljen s kislim testom, pa je uživala le najimnitnejša gospoda, preprosto ljudstvo se je slejko-prej hranilo z oveno župo in proseno kašo. S kašo in mlinci so osvojili rimski vojskaški skoraž ves, tedaj znani, svet!

Nekako v srednjem veku, — kot vidite, torej šele pred nekaj stoletji, so začeli delati kruh s kvasom. Do kvasa so prišli peki v pivovarnah. Torej lahko rečemo, da je pivo nekaj patron našega kruha. Toda s kvasom se dolgo niso sprijaznili. Se leta 1666 je pariška univerza odločno odsodovala kvas, češ, da je škodljiv, ker da nastaja iz gnitja vode in ječmena!

Vendar okvašeni kruh je šel na zmagovito pot! Danes ga uživa okroglo 5000 milijonov ljudi, kar je pa še vedno manj od okroglo 6000 milijonov Kitajcev, Japoncev in drugih Azijcev, ki se hranijo z rižem.

Zgodovina kruha je dolga in mučna. Smrt od lakote je preti-la vse dotlej, dokler se človek ni popolnoma izučil v pridobivanju kruha.

Do nekako preteklega stoletja so bile lakote reden gost Evrope. V šesto preteklih stoletjih so jih našli nič manj kot 276, kar pomeni, da je vsako drugo leto kak del Evrope stradal in umiral lakote.

Take lakote so trajale seveda več let, kajti po prvem "lačnem letu" je kmet izgubil vso živino, tako da ni mogel več obdelati zemlje. Tudi semensko žito je šlo v hrano. Prebivalec po navadi ni preostalo drugo, kot zapustiti svoje kraje in zbežati drugam. V takih letih so se hranili z zelišči in travami, pekli so kruh iz skorje in ilovice, — v Franciji so poznali celo nek hrib, ki je slovel po svoji užitni zemlji ...

Ko je nekoč papež Damasus II. potoval skozi tirolsko mesto Brixen, z velikim spremstvom v cerkvi, ga je obkročila v hipu preteča, izstradana množica. Hotel se ji je odkupiti z denarjem, vendar denarja ni nihče maral, saj ni bilo kaj zanj kupiti. Zahtevali so njegovega, lepo hranjenega konja. Ni mu preostalo

druga, moral je razjhati. Konja je množica pred njegovimi očmi raztrgala na kose!

Stare kronike poročajo celo o primerih ljudožrstva. Celokopico lakot je preživela celo v zadnjem stoletju — Rusija. Kljub izredno rodovitni zemlji! Zemlja je bila v rokah veleposesnikov, ki se za zemljo niso brigali, temveč le tlačane nize-mali. Zato je bil kmetijstvo zelo zaostalo. Če ga je zadela suša — je bila tu lakota.

Vendar nikar ne mislite, da so lakote že — zgodovina. V eni najbogatejših dolin sveta, v Indiji, ob Indusu in Gangesu, so lakote še vsakoletni gosti. Poplave, suše, viharji, živinske kuge, kobilice, oderuhi — vse to se je spravilo nad indijskega kmeta ter mu pije kri. Hude lakote tepejo tudi kitajskega kmeta.

Zadnja največja lakota je divjala v letih 1927 do 1929, od Kitajske in Koreje čez Indijo, Perzijo, Turčijo, vse do Belgijskega Konga v južni Afriki.

Moderna znanost je dala dandanes kmetijstvu take pripomočke, ki enkrat za vselej odstranjujejo nevarnosti lakot. Dvignila je v prvi vrsti pridelek po hektarju s pomočjo umetnih gnojil, z izbiro semen, ustvarjanjem novih rastlinskih sort, ki so veliko odpornejše in rodovitnejše, s pobiranjem najrazličnejših škodljivcev in boleznih.

Ce so v prejšnjih stoletjih pridelali rodovitni kmetijski predeli komaj za lastno prehrano, danes lahko velik del pridelka izvažajo ter pomagajo onim krajem, ki jih je zadela kaka elementarna nesreča.

Voranc, Stari grad (Slovenske večernice 98), izvirna povest in novela iz nemške okupacije. 3. F. S. Finžgar, Pod svobodnim soncem, II. del (Mohorjeva knjižnica) 125). 4. Marjan Mušič, Obnova slovenske vasi, strokovno delo, opremljeno s številnimi kulturno-zgodovinskimi ilustracijami in podrobnimi gradbenimi načrti za prihodnost; doplačilni: 1. Družinski molitvenik in 2. Katoliška katekizma. — Redne knjige so obsegale osemdeset pol osmerki in so izšle v nakladi 50.000.

Za leto 1947 je izdala štiri redne knjige, in sicer: 1. Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1948 z običajno vsebino. 2. Stanko Cajnar, Po vrnitvi (Slovenske večernice 99), izvirna povest iz dobe po osvoboditvi. 3. Skozi trpljenje v lepše življenje, (Mohorjeva knjižnica 123) z opisom trdega življenja na otoku Pagu pred vojsko (Hinko Vilfan) in črticami iz okupacije (Jože Kroflič). 4. Josip Strekelj, Vrtnarstvo, strokovno poučno delo. — Knjige so obsegale nad šestdeset pol osmerki in so izšle v nakladi 50.000. — Napovedani doplačilni knjigi: 1. Sveto pismo nove zaveze in Bog s teboj, bosta izšli kasneje.

Za leto 1948 bo Družba izdala štiri redne in eno doplačilno, namreč redne: 1. Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1949 z običajno vsebino. 2. Slovenske večernice št 100 z izvirno povestjo. 3. Mohorjeva knjižnica 126 z izvirno povestjo. 4. Jože Klemenčič, Sadjarstvo, strokovno poučno delo; doplačilna knjiga: Dr. Janžekovič, Od vere do vere. Sans.

Založniško delo družbe Sv. Mohorja po osvoboditvi

Ko je narodna vlada Slovenije po osvoboditvi dovolila delovanje Družbi sv. Mohorja, upoštevajoč njeno dolgoletno kulturno in vzgojno poslanstvo med ljudstvom, je Družba v nekoliko skrajšanem obsegu obnovila svoje založniško delo izpred vojne.

Za leto 1945 je izdala tri redne knjige in sicer: 1. Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1946 s številnimi sodobnimi aktualnimi in leposlovnimi prispevki; 2. Julija Bračić, Zaprti vrata (Slovenske večernice 97), izvirna povest s problemom "Tete" pri hiši. 3. F. S. Finžgar, Pod svobodnim soncem, I. del. (Mohorjeva knjižnica 124). Knjige so obsegale petdeset pol v osmerki ki so izšle v nakladi 65 tisoč.

Za leto 1946 je izdala štiri redne ter dve doplačilni knjigi, in sicer redna: 1. Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1947 z običajno vsebino. 2. Lojze Remec, Opustošena brajda in Prežihov

Gradnje v Sloveniji: Veliki šerjav (dvigalnik) prenaša na streho obdelovalnice težke tovore betonskih plošč, takomenovane "čokolade".

Ako je številka v oklepaju na vašem naslovu nižja kot pa je tekoča številka Proletarca (vidite jo na prvi strani), pomeni to, da vam je naročena potekla. Prosimo, da jo obnovite.

"PROLETAREC"

je v novi Jugoslaviji dobrodošel list.
V prejšnji je bil prepovedan.

Naročite ga svojem. Stane \$3.50 za celo leto. Pol leta \$2.

Naročite ga čitalnicam ter bralnim društvom v vaših rodni krajih.

V starem kraju tudi žele, da jim naročite AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Stane za stari kraj \$1.65. Z lanskim letnikom pošljemo oba za \$3. Dve knjigi za tri dolarje. Tiskovni urad slovenske vlade želi, da pošljemo ljudem tam čimveč izvodov Proletarca in Družinskega koledarja

Ne odlašajte! Pošljite naročilo takoj!

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

DELAVSTVO V AMERIKI — ZAČETNA LETA

Prvi od serije člankov o zgodovini delavskega gibanja v tej deželi. Članki temeljijo na materialu prirejenem v Delavskem departmantu Zed. držav.

Zgodovina ameriškega delavskega gibanja sega nazaj v kolonialne čase. Pred izjavo neodvisnosti l. 1776 in vzpostavitev Zed. držav ameriških leta 1789, so imela svoja podporna društva in Jednote rokodelci, industrialni in domači delavci ter razni izurjeni delavci in obrtniki. Namen je bil zavarovati člane podpornih skupin pred finančnimi potežkočami v slučaju nesreče, bolezni ali smrti. Poslovala so podpirne jednote in društva na prilično isti podlagi kot danes — na podlagi medsebojne samopomoči.

Ko so ameriške kolonije izvajale svojo neodvisnost od Anglije, se je povečala zahteva po ameriškem blagu. V času tega širjenja ameriškega trga je postalo nakupovanje in prodajanje ameriškega blaga za izvoz specializirana funkcija "trgovskega kapitalista". Ta je skušal nakupiti za čim nižje cene in prvi so se temu postavili po robu organizirani delavci rokodelci in obrtniki, ki so jih uposlevali. Moč kompeticije je seveda polagoma ločila delavce od delodajalskih obrtnikov — ti slednji so pričeli gledati kako bi producirali izdelke po nizki ceni — delavci so bili zainteresirani kako si bodo zagotovili plače vredne njihovega dela in izurjenja. Ko se je pričelo nižanje plač, so rokodelci kot čevljarji, mizarji in tiskarji pričeli organizirati svoje unije. V Philadelphiji, New Yorku in v Bostonu in sicer okrog l. 1791. Te unije so bile seveda lokalne in niso vključevale vseh članov enega ali drugega od teh poklicev v imenovanih predelih.

Te ameriške unije so bile do gotove meje podpirne, vendar so pogosto postavljale zahteve za višje plače, minimalne meze, krajše delovne ure, unijsko uposlevanje ali "zaprti delavnici", kakor temu pravimo danes. V začetku 19-tega stoletja so bili delavski in delodajalski krogi prilično dobro seznanjeni z načelom kolektivnega pogajanja. Bilo je tudi večkrat uveljavljeno v delavskih sporih. Prvič so stopili v medsebojne razgovore filadelfijski čevljarji in njih delodajalci l. 1799. V nekako isti dobi se je prvič pojavil unijski zastopnik, katerega danes pravimo "poslovni zastopnik" unije. Ti prvi zastop-

niki so se "klatili" od tovarne do tovarne, so "vohali", če tvorničarji in drugi delodajalci izpolnjujejo unijske dogovore, in plači in drugace. Tudi stavke segajo približno v isto dobo — newyorški peki so pustili delo, da izvojujejo svoje zahteve že l. 1741. A prvi avtentični "štrajk" so vzpizorili tiskarji v Philadelphiji l. 1786. Tiskarska organizacija je svojim stavkujočim članom nudila podporo. Dobro desetletje kasneje, l. 1799 so v istem mestu zastavkali čevljarji iz simpatije do stavkujočih izdelovalcev škornjev. Leta 1805 pa so čevljarji v New Yorku ustanovili stalni stavkovni sklad in že l. 1809 so ravno ti rokodelci, oziroma čevljarji delavci sodelovali v stavki, ki se lahko smatra za prvo "generalno stavko" v tej deželi — zastavkali so čevljarji delavci v vsaki tvornici ali delavnici, ki je hotela lomiti stavko.

S tem se je pa tudi začelo gibanje delodajalcev, da stavke zlomijo. Najemali so stavkokaže, da stro delavske unije in zatekali so se na sodišča, da bi ta proglasila delavske unije za nelegalne. Tožbe proti organiziranim delavcem so bazirale na neki stari angleški postavi, ki je označevala kolektivne zahteve delavcev za zaroto proti javni blaginji. Teh tožb je bilo največ v letih 1806-1814. Kontroverza izvirajoča iz tega je držala skoro vse stoletje. Tako se je borba med delavstvom in delodajalci ter sodišči vlekla v nedogled in ko je po Napoleonovih vojskah nastopila kriza, je mnogo unij propadlo. Kljub temu so se po l. 1820 pričeli delavci spet močno organizirati po večjih mestih. Unije so rasle med klobučarji, tkalci, žebjarji, mizarji, krojači in drugimi. To je bil početek organiziranja tovarniških delavcev.

(V naslednjem članku bo opisano kako je delavstvo pričelo posegati v politiko.)

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim lanski in pa letošnji Ameriški družinski koledar! Stane letošnji \$1.65, lanski \$1.50. Pošljite nam naslov in vstoto, drugo izvršimo mi.

Louis Adamič je avtor mnogih knjig. Naročite si jih iz Proletarčeve knjižarne.

Ignorance je prekletstvo od Boga. Znanje je berot, ki te povese v nebesa. — Shakespeare.

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Pismo iz Slovenije

27. jan. 1948.

Nedvomno vas bo, dragi rojaki v Ameriki, zanimalo, kako živimo v Sloveniji, kaj se dogaja pri nas. Stare vezi med domovino in vami ne morejo nikdar usahnuti. Te vesti naj se hranjajo in naj se utrjujejo. K temu naj pripomorejo pisma iz Slovenije, ki naj posredujejo med vami in nami.

Te dni smo bili pod močnim vtiskom dogodka, ki je imel svoj odmev med vsemi jugoslovanskimi narodi. Praznovali smo namreč 70-letnico našega največjega živečega slovenskega pesnika Otona Zupanciča. Vsi jugoslovanski listi, časopisi in revije so posvetili daljše članke in razprave pesniku svobode in napredka. Oton Zupancič je več nego samo pesnik. V letih pred prvo svetovno vojno je že označjal uporno misel jugoslovanskih narodov in slovenskega delovnega ljudstva, združitve Slovencev ter njihovo vstajenje. Med drugo svetovno vojno pa se je uvrstil med boritelje za osvoboditve izpod fašističnega jarma in je pisal vzpodbudne pesmi kot "Anton Pesnik". Njegova najznamenitejša pesem iz tega časa je "Veš, poet, svoj dolg?", ki je z neverjetno silo potegnila za seboj junaške borce in vse delovno ljudstvo. Z mladostnim ognjem napoveduje v zadnji kritiki pomlad in zmago nad fašizmom:

Še bo kdaj pomlad, še bo napočil zor, takrat volčji zbor pojde lovce klat: plani čez Savo, plavaj čez Dravo — zob za zob in glavo za glavo!

Slovensko ljudstvo se je z globoko hvaležnostjo spomnilo svojega prvega pevca ter se mu oddolžilo z nešteti izrazi iskrene pozornosti. Z vseh strani so prihajale čestitke, njemu na čast so bile neštete proslave. Do solz ginjen se je Oton Zupancič zahvaljeval za te dokaze udane zvestobe. Ob tej priliki je bil deležen najvišjih odlikovanj. Tako ga je Prezidijska ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije odlikoval z redom Narodnega osvoboditve. Prezidijska ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je izdal Ukaz o podelitvi častnega naslova "Ljudski umetnik" Otonu Zupanciču. V zbornični dvorani vseučilišča v Ljubljani je bil slavljenec zaradi svojih zaslug za slovensko kulturo promoviran za častnega doktorja slovenske univerze.

Oton Zupancič je prikazal usodo slovenskih izseljencev predvsem v svoji znameniti pesnitvi "Duma", ki bo večno živela med slovenskim ljudstvom kot najpopolnejši pesniški izraz njegovih življenjskih bolezni in prelesti.

Druga stvar, ki priteguje zanimanje vsega slovenskega delovnega ljudstva je zidava družinskih domov. Kakor po vseh ostalih ljudskih republikah nove Jugoslavije, tako bodo tudi

v Sloveniji gradili po vseh vaseh zadržne domove. Računajo, da jih bo letos postavljenih v Sloveniji 400 do 500. Poleg nadaljevanja del pri gradnji velike avtomobilske ceste Beograd-Zagreb-Ljubljana, ki se imenuje cesta bratstva in enotnosti, bo zidava družinski domov najpomembnejša delovna naloga drugega leta naše prve petletke. Po vsej Sloveniji se zbira ljudstvo na sestankih in iklepa o zidavi zadržnih domov. Tudi strokovnjaki se shajajo in razpravljajo o tej stvari, ki bo globoko posegla v življenje naše vasi. Slovenski kmetoalec mnogo ustvarja. Njegovc lelo je trdo in naporno. Toda redstva, s katerimi obdeluje vojo zemljo, so še zmerom preveč primitivna in nezadostna za aloge našega časa. Uporaba metijskih strojev, ki kmetijsko elo poenostavlja in izboljšuje, še zelo nezadostna. Ni pa mogoče misliti na to, da bi bilo vse e stroje mogoče nabaviti brez oblike skupnega, družnega sodelovanja. In najboljše njegova oblika je zadržništvo. Nedvomno bo ta akcija za zadržno sodelovanje mnogo, mnogo pripomogla k izboljšanju, olajšanju obdelovanja ter boljšemu pridelku. In središče tega gospodarskega sodelovanja bodo zadržni domovi s svojimi posojilnicami, trgovinami, skladišči, semenarnami, odseki za poljedelstvo, živinorejo, vinogradništvo, sadjarstvo, gozdarstvo, pašništvo itd. Toda ti zadržni domovi ne bodo pripomogli le h gospodarskemu, temveč tudi k splošnemu prosvetnemu napredku, saj bo v teh zadržnih domovih tudi dvorana za razne prireditve z ljudsko knjižnico, čitalnico itd. Tako bodo ti zadržni domovi na vasi živahna žarišča novega, smotrenega življenja, ki bo zagotavljalo našemu slovenskemu kmečkemu delovnemu ljudstvu lažje, bolj plodonosno delo, mestnemu prebivalstvu pa izboljšano preskrbo. Slovensko ljudstvo se danes živo zaveda teh važnih okolščin, zato bo z veseljem in toplo zavestjo sodelovalo pri izvedbi tega daljnosežnega načrta.

Seveda bo sodelovala pri zidavi zadržnih domov tudi naša požrtvovalna vzgledna mladina. Kakor je doprinesla svoj delež k izgradnji važnih prog Brčko-Banoviči l. 1946 in Samac-Sarajevo 1947, tako so že sedaj pripravljali, da se odzove klicu domovine ter postavi svoje mlade sile v službo skupnosti. Razen tega bo pomagala tudi pri izgradnji Novega Beograda, gradnji avtomobilske ceste Beograd-Zagreb, razširjenju tovarne težkih in orodnih strojev v Železniku pri Beogradu, pa tudi pri gradnji Nove Gorice, ki je njena letošnja najvažnejša republiška naloga.

Naj pripomnimo, da bo v okviru akcije za zadržne domove urejenih 28 sportnih igrišč, dve hidrocentrali, 5 planinskih domov in 9 ambulant.

Slovenija v Novi Jugoslaviji ima predpogoje za bogatejšo kulturno življenje. To vidimo tudi na polju založbene delavnosti. Od osvoboditve do konca 1947 je izšlo namreč na področju Ljudske republike Slovenije 1439 knjig in brošur, kar predstavlja prepričljiv uspeh, če pomislimo, da je bilo treba po končani drugi svetovni vojni postavljati tudi kulturne in prosvetne naloge na nove, trdnje temelje. Najvažnejše založbe v Sloveniji, ki izdajajo knjige, brošure in druga dela, so Slovenski knjižni zavod v Ljubljani, Cankarjeva založba, Državna založba Slovenije, Mladinska knjiga in Založba tiskarne družbe sv. Mohorja v Celju. Slovenski knjižni zavod je izdal od osvoboditve do konca 1947—208 del, Cankarjeva založba 78, Državna založba Slovenije 166, Mladinska knjiga 111, Mohorjeva družba pa 42. Ostale publikacije so izšle v drugih založbah ter izdajateljstvih.

Tudi časopisje Ljudske republike Slovenije se lepo razvija. Danes izhaja tukaj 73 listov in časopisov. Med temi je največ strokovnih, ki obravnavajo vprašanja z vseh strokovnih

OTON ŽUPANČIČ

Dne 23. januarja so se vršile v Ljubljani k proslavitvi 70-letnice največjega sodobnega slovenskega pesnika Otona Zupanciča velike svečanosti. Več o tem je poročano v pismu iz Slovenije, objavljeno v tej številki. Sledeče je ena njegovih velikih pesnitev — glas iz duše o Slovencih, ki so se razkropili po svetu za kruhom, ker ga jim takratna njihova domovina doma ni mogla dati.

DUMA

(ODLOMEK)

O rodni dom, o hiše očetove streha ti! Siromaku si grad in popotniku v dalji uteha ti; golob izpod tujege neba trepeče nazaj, hrepenenje mu je pokazalo i pot i kraj: kaj lastavka v južnem poletju strpeti ne more? Na gnezdo spomin jo nese čez morje, čez gore.

Golobe nad hišo gorečo omamljeni krožijo... moje misli nad rodino pusto osamljene tožijo... Siv dan je prišel; razšli smo se vprek in v šir, kamor gnala je sila žitljenja in srca nemir; ostale pod streho so lastavke v varnem zavetju — med nas je usekalo in nas raztepljo po sveti...

Mladost je zdaj moja bujno glavo povesila, a misel se tajna je v ptico podnebno vtelesila, ni bila golob več, ki obletava požar, zdaj je bila orel, ki so mu peroti vihar, oči so mu bliski, hiteči v temino — daljino, iskale, našle so; ne doma, vse več: domovino...

Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti.

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš; — ali poljane poznam — čigave so v soncu bleščeče? Pustil si plug in motiko, v zemljo se zalezal, stavec, in križ ti na grobu rjavi in poveša se; sin tvoj zaril se je živ pod zemljo — v Ameriki koplje, v rovu še zarja poljan mu mračne misli obseva, sin njegov več ne bo jih poznal, ne sanjal o njih.

Čul sem vdovice jok: "Moj Mate, jo, moj Mate!" Pel je veliki zvon — "Moj Mate, jo, moj Mate!"

Hamburk, Hamburk! kliče ji zvon... tam ji v smrt omahnil je sin, solze nobene bilo ni za njim, znamenja ni za grob njegov.

Hamburk — Misel ji blodi okrog, pa ne ve, kam naj poleti, kje se naj na grob spusti, da potочи nanj solzo.

Da sem takrat bil Bog. — "Moj Mate, jo, moj Mate!" Vzklitnil bil v grob bi njegov: "Moj Mate, vstani, Mate!"

Hamburk, Hamburk! — Veliki zvon poje ji, bije, toži, vpije, pada trdo na njeno glavo.

Hamburk, Hamburk! — pada črno, meša se, lije, vse ovije v svojo motnjavo, zemljo in nebo.

Da si takrat bil, Bog, — "Moj Mate, jo, moj Mate!" Vzklitnil bil v grob bi njegov: "Moj Mate, vstani, Mate!"

Pa so ramena in pleča kot skale, tilnik — naloži mu breme nasilnik — nosil ga bo in ne bo se krivil; pa so srca tiha in močna — njihov ponos je brez besed; pa so močje — kot da se niso rodili iz matere, kot da goram se iz bokov izvili so: morajo v svet, in tujina se diči z deli njihovih rok; tamkaj v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji so nam izginili — več ne doseže jih naše oko...

Kje domovina, si? Ali na poljih teh? Še pod Triglavom, okrog Karavank? Ali po plavžih si, ali po rudnikih? Tu? Preko morja? In ni ti meja?

Hotel nekda sem, da bi se razširila, da bi razpela svoj krog čez svet — glej, in zdaj vidim: silna, brezmejna si, v daljo kot seme razspajaš svoj plod.

Boš jih kot lastavke k sebi poklicala? Kakor golobe pozvala pod krov? Ali jih tuja bo slava premamila in jih nikoli več k tebi ne bo?

Kje, domovina, si? Ali na poljih teh? Še pod Triglavom, okrog Karavank? Ali po plavžih si, ali po rudnikih? Tu? Preko morja? In ni ti meja?

Slutim te, čutim te. Sanja poetova letala dolgo je let nad teboj, gledala, slušala, plakala, upala, izpraševala za tvojo skrivnost.

Skoljka na morskem se dnu razbolela je, v biser je stisnila svojo vso bol — srce poeta — kaj v tebi se zbralo je? Srce poeta — od nje si bolno.

(SANS—Chicago.)

področij. Sedanje naklade listov znatno presegajo predvojne, tako da je v novi Jugoslaviji pridobila na važnosti posredovalna vloga tiska glede na poučevanje ter obveščanje ljudskih množic.

V skladu s tem se je dvignilo tudi zanimanje ljudstva za čtivo. Ta pojav se odraža v razmahu ljudskih knjižnic in čitalnic Slovenije. Danes deluje tukaj 1094 knjižnic. Čitalnic, ki so ločene od knjižnic, je 25, domov kulture, kjer je osredotočeno vse prosvetno življenje, pa 350. Z zidavo zadržnih domov, bodo te številke še znatno zvišane. To novo življenje vliva vse-

mu slovenskemu delovnemu ljudstvu mnogo poleta in vera v zagotovljeno lepše življenje. Vsestranski uspehi nas častno postavljajo ob stran ostalih ljudskih republik.

Italijo "podkupujemo"
V namenu, da rešimo Italijo pred "komunizmom", ji je dala Trumanova administracija v obliki posojil, relifa, daril in raznih drugih podpor v vrednosti nad eno milijardo dolarjev.

Listnica uredništva
C. M., St. Louis, Mo. — Bo priobčeno v prihodnji številki.

Eisenhower o vojni sili Zed. držav in o možnosti nove vojne

(Nadaljevanje s 1. strani.)

roma močnejša kot vse druge skupaj.

Zed. države torej že kontrolirajo pretežni del sveta — pred vsem ves ameriški kontinent, skoro vsa morja, velik del Evrope, so sedaj najjačja sila v Sredozemlju, imajo bojno mornarico kakršne svet doslej še ni videl, imamo pod orožjem nad poldrug milijon mož, skoro vsa Azija je pod anglo-ameriško kontrolo, razen v kolikor jo je pod sovjetskim vplivom, postali smo sila na Balkanu, v Perziji, v Saudi Arabiji, v Italiji itd.

Naša politika je torej vojna politika, čeprav govorimo o miru.

Naša politika je vojna za ohranitev kapitalizma — pred vsem seveda ameriškega kapitalizma in vsakega drugega, ki ga je mogoče varovati.

To je vzrok, čemu je angleška vlada snedla obljubo nemškimi social-demokratom, da bo v svoji okupacijski coni nemške obrate socializirala. V Washingtonu so rekli, "ne še — saj pet let se naj s tem odloži." In v tem času pa se bo — tako upajo — kapitalizem znova utrdil ne le v Nemčiji temveč posebno v Angliji, v Franciji in v Italiji.

Ljudi, ki bi v Washingtonu iskreno delovali za mir, bi tam sedaj težko našel.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

UNRRA. V njemu je bilo 18.000 parov čevljev, 20 ton sladkorja, 500 ton konserviranega mleka, 1150 ton volne, 1.300 zabojev sadnega soka in 250 zabojev sira. To je že precejšen "šac". In ni prvi, ki so ga našli. V nekatereh je bilo že vse pokvarjeno.

Ako je Grčija res tako bedna, čemu leži v skladiščih cele zaloge raznega živeža ne da bi se kdo brigal zanje? Ali pa je vlada tako malomarna, da ji je vse eno ako se ljudstvu godi slabo. Skoro gotovo bo resnica slednje. Če ne bi bilo tam Američanov, bi bilo še slabše. Sicer pa, kaj boljšega naj se od rojalistov in njihove fašistične vlade pričakuje!

Michael Kumer pravi v Prosveti, da ker je Wallaceova "tretja" stranka brez podpore unij, bo to stranka le na papirju. Ugotavlja, da je liberalna stranka v New Yorku proti nji in velik del newyorške delavske stranke (Labor party) je tudi ne podpira. Pridobil si ni ne S. P. ne soc. demokratske federacije. Zato Kumer svetuje, naj nadaljujemo svoje delo za socialno demokracijo. Ne verjame, da ni druge alternative kot Henry Wallace. Po njegovem mnenju je še ena alternativa — namreč socialna demokracija. Nesreča je, da tisti v New Yorku, ki se označujejo za "social-demokrate" bodo glasovali za Trumanu, ki gotovo ni social-demokrat.

Toda so si sorodni v brezmejnem sovražstvu do "komunizma" in do Sovj. unije. Wallace je za demokracijo. On govori proti sejanju sovražstva, je za gospodarski sistem izobila za vse in za svetovni mir. To, da niso uni- je zanj je razumljivo. So pre- konservativne, da bi njihova vodstva mogla ali pa hotela biti za kaj drugega kot za kapitali- zem in v volilnih bojih pa za "prijatelje" v starih strankah. Res je sedanje gibanje nastalo vsled magnetizma ene osebe in če se ta oseba umakne bo tudi te "tretje" stranke konec kakor je bilo prejšnjih. Ampak dokler to gibanje obstoja, in če si za mir, za toleranco in za graditev blagostanja, potem je pametnejše delati za socialno demokracijo v tem gibanju kot pa iskati kako drugo alternativo, ker je za na- predne delavce ni.

Klub št. 118 JSZ za obrambo našega tiska

Strabane, Pa. — Člani gori omenjenega kluba smo razmotrivali na svoji nedavni seji o tožbi Rev. Gabrovska proti Proletarcu, Prosveti in Enakopravnosti za vsoto \$1.200.000 in to zaradi priobčanja poročil o njegovem delovanju pred vojno v Zadržni zvezi v Sloveniji.

Nam ta zadeva ni znana razen kar čitamo o nji v listih. Smo pa prepričani, da ni tožba samo proti omenjenim trem listim radi objavljenih člankov temveč je atentat na vso napredno slovensko javnost.

Zato jo bomo mi, ki smo v nji za napredek veliko delali in prispevali, branili moralno in gmo-tno pred vsemi, ki mislijo da nas ni več.

Na tej naši seji smo določili v tiskovni sklad Proletarca \$50 in \$25 v sklad za obrambo svobode tiska.

Za klub št. 118 JSZ, John Terčelj, organizator; Frances Bartel, tajnica.

Zbor poljskih škofov

Ko se je poljski kardinal Hlond vrnil iz Rima, je sklical vseh 40 poljskih škofov in nadškofov v svrhu, da si določijo taktiko v svojih odnošajih napram vladi, ker je uvedla civilno poroko in dovolila razporoko.

Za Trumana dela veliko uradnikov

Za pomočnike in služabnike vseh vrst je dodeljenih predsedniku Trumanu v Beli hiši okrog 500 uradnikov, oficirjev, strežajev, en brivec, zdravnik itd. Poleg teh so za njegovo varnost vedno na straži detektivi FBI.

IT'S ALWAYS Beauty Sleep WITH AN ELECTRIC BLANKET

PO SPANJU pod električno odejo ali pogrinjalom se boste vsako jutro zbudili osveženi. Tu ni nobenih težkih odej, ki bi vas utrudile... ne zbujanja za dodajanje ali odjemanje pogrinjal. Smuknili boste in zaspali pod prijetno lahko gorko odejo, ki vam ohrani udobnost ne glede na spremembo temperature.

Odpočili se boste kakor hitro se vlečete v prijetno ogreto postelj... tresenje med mrzlimi rjuhami bo stvar preteklosti. In tako boste ostali spočiti skozi vso noč pod prijetno gorko kot perje lahko električno odejo. Enostavno naravnate

General Electric Automatic Blanket—High quality fabric in soft pastel shades of rose, blue, green or cedar, double bed size, \$39.95.*
Westinghouse Electric Comforter—Choice of rose, blue and green quilted satin comforter with non-slip back, removable warming sheet, double bed size, \$49.95.*

*Including Federal Excise Tax.
COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Ko Vas ZAPEKA naredi 'TRDOVRATNE KOT MULO'

Ne jezite se na družino in prijatelje... Vzemite raje Trinerjevo Grenko VINO!

(A) Zapeka bo naglo odlegla
(B) Dobili boste DODATNO zdravno pomoč Vitamina B-1.
Varno za vsakega člana družine.
— Rabi se čez 60 let.

TRINERJEVO GRENKO VINO

Don't Scold France for Juggling Franc; It Is Nothing New in History

Kings, Bankers and Governments Have Frequently Played Profitable Tricks with Their Nation's Money; a Few Examples
France reduces the "value" of its money—the franc. As a result, Americans can buy \$1 French products which cost \$2 before. France expects this to boost its exports to the United States and other countries. This is only the latest chapter in an old, old story.

For centuries, kings, governments and bankers have been playing tricks with money, to take advantage of the people of their own countries and other lands.

At first, kings manufactured all the money, and chopped off the head of anyone else who tried it. When a king needed more money, it was easy for him to "debase the currency," by such methods as making coins smaller so gold and silver would "go further."

Ancient "goldsmiths" got in the game. People brought their gold to them for safe-keeping. The goldsmiths gave the depositors "certificates" for their gold, and these certificates circulated as money.

The goldsmiths got to issuing more certificates than they had gold. Thus they "made money" out of nothing. This "depreciation of the currency" was profitable, but was overdone and led to scandals.

In more subtle and legal ways, bankers, the successors to the old goldsmiths, make money out of nothing. Former Congressman Jerry Voorhis of California has written a very interesting book showing how it's done.

Since kings lost their money-making power to bankers, the latter have always bitterly opposed the idea of governments getting back in the game.

Rich and powerful Uncle Sam could print his name on the back of old envelopes, and they would be accepted as good money anywhere in the world. Everyone would know that, back of the money, stood the good faith of our government and all the vast resources of the American people.

Only once, however, did Uncle Sam defy the bankers. That was during the Civil War, when Abraham Lincoln was in desperate need of money to save the Union.

The government then printed \$450 million of "greenbacks." They circulated down through the years at par with gold.

When it became necessary to print more "greenbacks," the bankers put over a smooth trick. They had Congress insert an "exception clause," providing that these greenbacks could not be used to pay customs duties or interest on the public debt.

If a merchant imported goods, he had to go to the bankers to get gold to pay the tariff charges. When Uncle Sam had to meet interest on the public debt, he, too, had to go to the bankers for gold.

It was a highly profitable game for the bankers. "Exception-clause" greenbacks slipped to a fraction of their face value. Ever since then bankers have pointed to this as a "horrible example" of "government printing press money." They "don't mention the 'exception clause'" they slipped in when the nation's life was in peril.

What will be the final result of France's experiment? Frankly, no one knows. We must wait and see. This we do know: Stabilized currencies the world over would be good for all the people. If another war doesn't interfere, we may reach that goal.—Labor, Washington, D. C.

To 'Smoke Out' Hidden Dollars Of Europeans

Bankers Protest That Would Not Be "Respect for Private Property"

Some members of Congress have been suggesting that, before Uncle Sam gives billions to Europe under the "Marshall Plan," it would be a good idea to find out how many American dollars wealthy Europeans have hidden away in the United States.

When that suggestion was first made to Secretary of the Treasury John W. Snyder, he showed no enthusiasm for it. Recently, however, he told the Senate Foreign Relations Committee that, about three months from now, the government will take a "census" to find out what foreigners have dollars hidden here, and how many of them.

The three months' delay, Snyder said, will give the Europeans time to turn over their dollars to the governments of their countries, in exchange for their own kinds of money.

If that is done, European governments can use those dollars, instead of asking so many from Uncle Sam.

Snyder estimated that British citizens, alone, have \$2.3 billion in this country. Holdings of wealthy Frenchmen, Turks and other Europeans brought this total figure up to \$4.3 billion, even before the census locates hidden hoards.

Most of the money is "cached away" in American banks and "brokerage houses." Some of it is there under the names of the real owners, but, Snyder disclosed, a great deal is disguised as "Swiss accounts."

Up to Old Tricks

Swiss banks have long made a specialty of acting as "fences" for the wealth and secret deals of international financiers, including the ones who helped put the Nazis in power in Germany.

Snyder, who was a banker himself before he became a government official, showed a good deal

of sympathy for the attitude of the American bankers.

They, he told the Senate committee, are against forcing the European owners to disclose their hoards of American dollars on the ground that would violate "respect for private property."

Something to Remember

The wealthy British, French and other Europeans would have no private property to "respect" if the American people had not spent their lives, limbs and countless billions of dollars to help win the war.

Both during and since the war, many of these same Europeans have greatly increased their dollar hoards by speculating in American stocks, grain and other "commodities," thus helping to push up the cost of living.

Now that they are being "smoked out" by protests in Congress, they may have to turn over at least some of their dollars to help their own countries.—Labor.

Taft-Hartley In Greece

The reactionary government of Greece has its own tough version of Taft-Hartley legislation. The reactionary rulers of Greece, who were among the first post-war recipients of aid from this country, have taken action outlawing strikes and providing the death penalty for strike leaders. The wave of protest called for by the CIO News on the anti-labor law in Greece must be forthcoming.—Minnesota Labor, CIO.

War Costly

During the war, Uncle Sam spent \$13 billion to build merchant ships. Now the Maritime Commission has sold 1,750 of them, or nearly half, for a total of \$1.7 billion.

These ships were "the better half," and the others will bring comparatively little. Uncle Sam will lose at least \$10 billion of the \$13 billion the ships cost him.

That one war cost amounts to about \$70 for every man, woman and child in the United States, or \$280 for a family of four.

THE MARCH OF LABOR

Why Not Look Into "Foundations"?

Richard K. Mellon, nephew of the late Andrew Mellon, has established a \$6,400,000 foundation, the seventh set up by members of his family.

That news item calls attention to a problem which is becoming serious—the hundreds of "foundations" formed by rich men to hold their wealth during their lifetime and after their deaths. Uncle Sam's income and inheritance taxes cannot touch these foundations, because they claim to be for "charitable, educational, scientific" and other praiseworthy purposes.

Actually, there is no real supervision of these huge and growing funds. No one knows how many of them are mere tax dodges, perpetuating family fortunes and depriving Uncle Sam of money which he badly needs.

The more rich men's "piles" are locked up in "foundations," the more taxes must be paid by people who are not wealthy.

Why shouldn't some committee of Congress make a full, fair and vigorous investigation of such foundations, tell the public the facts, and recommend any needed changes in the Federal tax laws?—Labor.

Pointing With Dollars

The hope and prayers for peace—the great need for world peace—were never more dramatically exemplified than in Truman's budget to Congress recently.

Consider this statement of the President:

"In the fiscal year 1949 (beginning July 1, 1948) 79 per cent of our expenditures directly reflects the costs of war, effects of war, and our efforts to prevent a future war."

If only the world would realize how much these excessive billions could go toward relieving suffering, clothing and housing, education and research for the welfare of man—how much better off all of us would be!

What a pity that man—made in the image of God—acts more inhuman than even the devil himself in his relationships with his fellow man.

REFLECTIONS

By RAYMOND S. HOFSES

Worse than the robbery, the legalized robbery, of profits that keeps workers poor and sends a bulging stream of dollars into the pockets of owners, worse than the black and gray markets that clever and unscrupulous men set up to levy tribute from society, worse than the degrading waste of the labor of those who work only to serve the convenience and desires of those who hold the nation in their debt, worse even than the slaughter of wars that are rooted in the exploitation of producers and the hatreds that injustice must engender, are the lies that are now being dinned into the ears of the American people.

For it is by those lies that the people may be deceived and befuddled and rendered impotent to direct their lives along the course that leads to delivery and freedom.

They tell you that you can't. You can't use the political power that is in your hands to free yourself from insecurity and scarcity.

You can't control prices and you can't ration, they tell you. And then, with brazen arrogance, the voices of the profiteers' spokesmen tell you why: If you try it they will close their factories and their packinghouses. They will make everything scarce and starve you into submission unless the millions who work permit the few who own to play their lecherous game.

They tell you that workers will sacrifice freedom if they plan together to produce abundance and

to enjoy to the full the fruits of their own industry.

They remind you of the artificial scarcities that forced you to surrender price controls a year or so ago. And they intimidate you with the old war song, "We did it before and we can do it again."

And up to now the American people have surrendered. They have voted approval of the game entrenched owners want to play. They have asked for nothing more than relief from evils and rejected the task of ending the evils themselves. The lies of the owners have made the people afraid.

A Britisher Scores

An Englishman stepped into a taxicab in New York and found himself in the company of a conversational cab driver. The driver pronounced this riddle:

"It's not my sister or my brother but it's the child of my father and mother. Who is it?"

The Englishman deliberated and then admitted, "I give up. Who is it?"

The cabby roared triumphantly, "It's me!"

Returning to London, the Englishman tried the riddle at his club: "It's not my brother or my sister. Who is it?"

His fellow members pondered and then gave up. It was his turn to triumph. Joyfully he shouted the answer: "It's a cab driver in New York City!"

The Last Word

By DUFFY

It takes a lot of moral courage to heat the beat of other drums than those which mark the tempo of our every day life.

Most of us kick and complain and do nothing about the things which irk us but the neretics, those who are out of step somehow managed to do the things we want done.

Those men who framed our declaration of independence were out of step—out of step with King George of Britain and a lot of his henchmen in this country—but they did something about it.

The fellow who first dared to perfect a bathtub ran so counter to public opinion that laws were passed against bathtubs and it became so bad that you had to have a doctor's permission to take a bath.

The president who had bathtubs installed in the white house, at his wife's insistence, had one heck of a time explaining and came near getting Congress so mad that they were preparing to order him impeached.

When shortly after the civil war some crackpot said he thought he could transmit a voice by wire which he called a telephone, he was so derided and laughed at that he almost gave up in disgust. The idea of transmitting a voice by wire sounded so ridiculous that it was rank anti-God to even think of such a thing.

But Alexander Graham Bell carried on and fortunately for America and the world that he did.

The story is almost common place today about all of our modern inventions.

To fly like a bird in the air in a machine heavier than air was counter to God's law of Gravity. It couldn't be done and it shouldn't be done. That was the idea of the vast multitude.

Risk the lives of the people in a carriage on rails traveling at the tremendous speed of 15 miles an hour? Why the man who conceived that devil's contraption of a railroad must be insane. Who would ride in such a vehicle?

Even Charles Duzes, when he had his horseless carriage almost perfect, was denied the use of streets to try out his buggy run with a motor, and that wasn't back in the dark ages, either, that was only about 50 years ago.

And so the world moves on—to new things, pocket radios, television in color, sending pictures thousands of miles by telephone wires, radio and the countless other things which we consider as necessities today.

All of them took someone out of step to perfect, men, women who didn't believe that the world ought to stand still and who were on the constant search for a new way to lighten toil and labor and to lift the burden off mankind.

It's not comfortable being a heretic, but it's interesting.

MORE PRODUCTION, EH?

When the so-called economists shout to the high heavens "we need more production" let them take a look at the figures for 1947.

Production, in spite of fewer working hours, has been the highest in the history of the nation, and a case in particular point is that of the coal diggers.

Throughout 1947, a comparatively peaceful year, yet one hampered by a lack of coal cars for eight months, coal miners dug more than 600,000,000 tons of soft coal. This in itself is an answer to two loud shouts: more production and more working hours.

The answer to the first is obvious but the answer to the second should be pointed out.

Coal miners, during the latter part of the year, when production really began to mount, were working fewer hours at the face than at any time in our history. This is proof, if ever proof were needed, that fewer hours lessened accidents, kept the men in better condition for their tasks, and produced more than under the grind of more hours and increasing fatigue at the close of the day.

The miners may well be proud of their achievement.—The Progressive Miner.

Argument Refuted

Parent: "How do I know that you aren't marrying my daughter for my money?"

Suitor: "We're both taking a risk; how do I know you won't fail in a year or so?"

What Is Illegal?

The morals of capitalism were revealed recently by a story concerning congressional investigation of a "steel operator," one of whose several names is Albert Bennett-Fey.

Mr. Fey is charged with dealing in gray market steel. That means that he bought steel for resale and then charged a higher price than he paid. A local touch is given his operations by the discovery that he was negotiating for the purchase of the big addition to the Birdsboro Steel plant that was erected during the war and paid for with the people's tax and bond dollars.

But why all this fuss about Mr. Bennett-Fey? Isn't it legal to buy cheap and sell dear? Is a business man supposed to operate for the public's welfare?

Well, if the gentleman goes to jail, which is doubtful, it will not be because he put a squeeze upon the general public. For that was legal.

What interests those who want to halt his activities is whether, after receiving his rake-off, he divided up with Uncle Sam.

Rep. Macy, a New York Republican, now threatens to ask for Mr. Bennett-Fey's income tax returns. If he didn't pay the tax collector he may be retired from circulation. But nobody can do anything to him for playing the steel racket.

There is a reason why black marketeering is legal and tax evasion illegal. It is because the working people who are the victims of inflated prices continue to tolerate and approve of the capitalist private-profit system and to reject the Socialist objective of production and distribution for the general welfare.

Tax evasion is an attack upon the capitalist economy. Therefore that is a crime. Price kiting is an attack upon ordinary citizens, and it is quite in line with the morals of private profit.

That is what the people have been voting for. So that is what they get.—Reading Labor Advocate.

Let's Show Hearst!

The Hearst chain of newspapers created quite a sensation a few weeks back with a full-page spread under a banner headline: "America's Tragedy—The Female Bar Fly." Prominently displayed was a picture showing the front of a bar with three women, skirts hoisted to their knees, and a man, each with one foot on the brass rail. The identity of these people was not divulged by the picture, as it showed them only from the waist down. The caption for this picture read: "Throughout the nation, this scene is being reenacted on a scale increasing at a rate that has brought a rising tide of demand for a law to end promiscuous drinking by women."

The text of this entire page was such that it seemed to have been lifted in its entirety from some Dry organization's sheet. It was prohibition propaganda pure and simple and with its picture of the "women bar-flies," could have been mighty damaging propaganda.

Fortunately, the picture has since been exposed by Time magazine as a fake. "With three women in tow," says the January 19 issue of Time, "a Hearst reporter and photographer strolled into a deserted Los Angeles bar. They moved the bar stools (required by California law) to one side, and the photographers shot a waist-to-toe picture of the reporter and women, standing with their feet planted on the rail. A picture suspiciously like their faked shot turned up a full-page layout that replaced the editorial page of most of the Hearst papers."

The Time story then goes on to reveal that the whole thing was cooked up by the Los Angeles Examiner upon orders from Hearst, and dished out to the entire Hearst newspaper chain, with the result that "prompted by Hearstlings, prominent citizens gave out statements swatting the barflies. Pastors preached in favor of the campaign, and judges anxious to get their pictures in the paper took it for a text in lecturing defendants. As a moral crusade, it was taking its place alongside such other newsless Hearst favorites as anti-vivisection, anti-cockfighting and the whipping post for wife-beaters.—The Brewery Worker.

We See By the Papers . . .

Those lazy workers: Production of steel in the United States last year, according to the American Iron and Steel Institute, amounted to almost 85 million tons. This established a new record for peacetime operations, and marked a jump from 66 million tons in 1946.

To achieve the record, steel mills operated at 92.2 per cent of capacity, the first time they have ever averaged over 90 per cent in a peacetime year.

According to those NAM ads, such production should bring prices down. Actually, steel prices are higher than ever. So are steel profits.

Not long ago Congress had an opportunity to do something for the needy people of Europe, but the big-hearted boys dropped it like an overheated bun.

Rep. Wadsworth (R) of New York suggested the members give up their \$220,000 travel allowance for attending the recent special session, and tack it on as a "token sacrifice" to a foreign aid appropriation. Party lines vanished when the question came to a vote. According to one reporter, "the 'No's' could be heard all the way to the cashier's window."

Senate investigators admitted Jan. 19 that the Treasury has no chance of taxing the more than \$117,000,000 profits made from Arabian oil by two "foreign" corporations owned by the Texas Co. and Standard Oil of California.

And so far no Republican Congressman has asked the companies to pay up voluntarily.

Price control is "fundamentally also.

the wrong approach" to fighting high prices, according to Senator Taft. "You increase demand by lowering prices, and you decrease supply."

Just the same, we'd like to try it for a while, if only for old time's sake.

It's been ages since we've seen a low price.

Speed is the word: On Feb. 25, 1944, the Baker Mfg. Co. of Evansville, Wis., refused to bargain with Local 416, United Auto Workers-CIO. On Jan. 27, 1948, the NLRB decided that the employer had not bargained in good faith and issued a lukewarm decision to that effect.

In 1952 we ought to be able to give you the final decision of the courts on this matter.

The United Steelworkers (CIO) sharply disagrees with steel industry spokesmen's claims about increased steel capacity. Challenging the statement of President Walter Tower of the American Iron & Steel Institute that there was a three million ton increase in basic steel ingot capacity in 1947, the union's research director, Otis Brubaker, charged the report was "misleading and inconsistent."

"Not one new blast furnace was built during 1947," Brubaker said. "If capacity has been increased it seems strange that it could be done with the same number of blast furnaces. The industry association is misleading the people when it attempts to claim the industry has expanded by three million tons in 1947."—The Brewery Worker.

Apparently the Palestine underground would like to put some high-up Britishers under ground also.